

Вак Беларусі - Паспарта, праграмы

<http://vak.org.by/index.php?go=Box&in=view&id=1286>

Для информационных целей

10.01.03 - літаратура народаў краін замежжа (славянскія літаратуры)

Загад Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь 07.07.2014 № 169

Тлумачальная запіска

Праграма-мінімум кандыдатскага экзамена па спецыяльнасці 10.01.03 "Літаратура народаў краін замежжа" разлічана на аспірантаў і суіскальнікаў названай спецыяльнасці.

Мэта прапанаванай праграмы – даць магчымасці прадэманстраваць веды пра асноўныя асаблівасці і з'явы літаратурнага працэсу ў славянскіх культурах і літаратурах з пачатку прыгожлага пісьменства да сучаснасці ў кантэксце агульнага развіцця культуры, гісторыі, грамадскага славян. Аспірант і суіскальнік павінен прадэманстраваць практычныя ўменні і навыкі па шматаспектным аналізе літаратурных твораў, разуменне літаратурных тэндэнцый у шырокім культурным, гістарычным і літаратурным кантэксце. Пазначаюцца вектары магчымага параўнальнага аналізу з беларускай, рускай, іншаславянскімі і еўрапейскімі літаратурамі.

Аспіранты і суіскальнікі павінны ведаць:

- асноўныя перыяды развіцця пэўнай славянскай літаратуры,
- нацыянальную спецыфіку пэўнай славянскай літаратуры,
- галоўныя кірункі і літаратурныя плыні ў гісторыі пэўнай славянскай літаратуры,
- лепшых прадстаўнікоў пэўнай славянскай літаратуры,
- творчую адметнасць самых славянскіх аўтараў,
- асаблівасці фарміравання і эвалюцыі славянскай літаратуры
- супольнасці;
- агульныя тэндэнцыі і важнейшыя перыяды развіцця славянскіх літаратур;
- заканамернасці розных перыядаў, іх ідэйна-мастацкія характарыстыкі;
- нацыянальную спецыфіку гісторыі і эвалюцыі кожнай славянскай літаратуры;
- галоўныя кірункі і літаратурныя плыні ў гісторыі розных літаратур славянскага свету;
- спадчыну значнейшых прадстаўнікоў кожнай нацыянальнай літаратуры;
- адметнасць творчасці найбольш вядомых пісьменнікаў-славян.

Павінны ўмець:

- аналізаваць мастацкі твор;
- знаходзіць блізкія альбо кантрастныя па змесце і форме літаратурныя з'явы;
- распазнаваць адметнасці мастацкіх кірункаў і стыляў;
- вызначаць мастацкі метады;
- параўноўваць літаратурныя з'явы і мастацкія творы з улікам іх ідэйнай, эстэтычнай вартасці, разнастайнасці тэматыкі, жанравых форм, вобразна-выяўленчых сродкаў і стылёвых асаблівасцей.

Грунтоўны спіс асноўнай і дадатковай літаратуры дае магчымасць аспірантам і суіскальнікам самастойна вывучаць пэўныя тэмы, розныя інтэрпрэтацыі твораў у літаратурнай крытыцы, схіляе да сталай метадалагічнай рэфлексіі і творчага падыходу ў разглядзе таго ці іншага пытання

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ-МІНІМУМА

1. Асноўныя тэндэнцыі развіцця славянскіх літаратур ад старажытнасці да сучаснасці

Ключавыя словы: славянскія літаратуры, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваяасаблівасць

Узнікненне славянскай пісьменнасці. Дзейнасць Кірылы і Мефодыя. Стварэнне славянскай літаратурнай мовы як сакральнай. Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у IX-XV стагоддях. Гістарычныя ўмовы развіцця. Ускладненне сацыяльнай структуры, узнікненне першых славянскіх дзяржаў. Становішча ў краінах візантыйскага культурнага кола. Лёс славянскай пісьменнасці ў розных славянскіх краінах (Старажытнахэўская дзяржава, Першае Балгарскае царства).

Літаратура Вялікай Маравіі. Перакладная літаратура. Арыгінальная літаратура. Складанасць культурнай сітуацыі ў Вялікай Маравіі. Узаемадзеянне лацінскіх і візантыйскіх традыцый. Першыя славянскія пропаведзі. Першы помнік

славянскай паэзіі “Проглас”. Яго мастацкія адметнасці. Жыцці Кірыла і Мефодыя. Архітэктоніка, мастацкая палітра. Параўнанне з візантыйскімі агіяграфічнымі тэкстамі. Абарона славянскай пісьменнай традыцыі.

Старажытначэшская дзяржава як пераемнік Вялікай маравіі ў цэнтральнай Еўропе. Творы чэшскіх кніжнікаў (перакладныя і арыгінальныя) ў харвацкіх і старажытнарускіх спісах. “Легенда Крысціяна”. Сазаўскі манастыр як цэнтр славянскай пісьменнасці ў Чэхіі. Дзейнасць вучняў Кірыла і Мефодыя ў Балгарыі, распаўсюджанне глагалічнай пісьменнасці. Першае Балгарскае царства ў канцы IX – пачатку X ст. як галоўны цэнтр развіцця славянскай пісьменнай традыцыі. Уздзеянне славянскага поўдня на старажытнарускую пісьмовую традыцыю. Пагаршэнне агульных умоў развіцця нацыянальнай пісьменнай традыцыі пасля візантыйскага заваявання Балгарыі. Спрыяльныя ўмовы для развіцця славянскай пісьменнасці ў сербскіх княствах. Развіццё агіяграфічнай літаратуры заходніх і паўднёвых славян. Узбагачэнне славянскіх літаратур жыццямісамі, легендамі, пахвальнымі словамі, пропаведзямі, духоўнай і свецкай лірыкай. Стварэнне нацыянальнай славянскай гісторыяграфіі: з’яўленне летапісаў і хронік. Юрыдычная літаратура як складнік славянскай пісьменнасці.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у XV-XVІІІ стагоддзях. Змена культурных парадыгм. Узаемадзеянне і барацьба старога і новага ў грамадстве і культуры. Падзел на лацінскі свет і свет праваслаўнага славянства. Адраджэнне і Барока ў лацінаарыентаваным свеце. Існаванне дзвюх тыпалагічных ліній. Першая з іх (харваты, палякі): агульнасць з развіццём літаратур раманскіх народаў, адпаведна – развіццё белетрыстыкі, секулярызацыя асобы і эвалюцыя свецкай культуры, існаванне эпаса, лірыкі і драмы, літаратурна-тэатральнай думкі, прамыя кантакты з Італіяй і Францыяй. Другая лінія (чэхі, славакі, славенцы, сербалужычане): аналогіі і сувязі з нямецкамоўнымі літаратурамі, ўздзеянне ідэй пратэстантства, навуковы, кніжны характар пісьменнасці, цесная пераемнасць Адраджэння і Сярэднявечча.

Лінія развіцця ад “заягнутага” Сярэднявечча да барока ў праваслаўным славянскім свеце. Спецыфіка ўмоў развіцця праваслаўных літаратур славянскага поўдня. Гістарычныя катаклізмы ў краінах балгар і сербаў. Традыцыяналізм літаратурнай творчасці. Абмежаваныя магчымасці літаратурнай эвалюцыі.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у другой палове XVIII – першай палове XIX стагоддзяў. Фарміраванне нацыянальных літаратур Новага часу. Складаныя ўмовы працягання гэтага працэсу. Цяжар нацыянальнага гнёту ў славянскіх краінах. Цесная сувязь развіцця літаратур заходніх і паўднёвых славян з працэсамі нацыянальнага самасцверджання і вызваленчай барацьбы. Уплыў ідэй асветніцтва, пафасу класіцызма і пошукаў рамантыкаў. Фарміраванне нацыянальных літаратурных моў, новых інстытутаў літаратурнага жыцця (выдавецтваў, часопісаў, бібліятэк, тэатраў, чытален). Утварэнне сістэмы літаратуры Новага часу з характэрным комплексам жанраў і форм (акрамя польскай літаратуры, дзе гэта адбылося раней).

Асаблівасці пазначаных працэсаў у розных нацыянальных славянскіх літаратурах. Існаванне моцнага і ўплывовага слоя шляхты і арыстакратыі ў Польшчы, традыцыі высокай адукаванасці і элітарнай культуры. Пэўная роля арыстакратыі ў Харватыі. Рэгіянальна-патрыятычная пазіцыя чэшскай шляхты і амаль поўная адсутнасць цікавасці да нацыянальнага жыцця краіны. У Балгарыі і Сербіі арыстакратыя не склалася ўвогуле з-за іншаземнага прыгнёту. Адсюль – уплыў сацыяльных нізоў, народнага светабачання і фальклора. Вылучэнне двух асноўных шляхоў развіцця. Адзін з іх дакладна ўвасобіўся ў літаратуры Польшчы. Прыкладам другога з’яўляецца Балгарыя. Поўнае праходжанне літаратурай Польшчы класічнага цыкла культурна-гістарычных эпох і стадый еўрапейскага літаратурнага працэсу. Існаванне шматстайных літаратурных форм і стыляў. Развіццё на польскай глебе класіцызму, сентыменталізму, з’яўленне рэалістычных апісанняў, перадрамантычныя веянні. Польскі рамантызм як адна з вяршынь сусветнай літаратуры. Персанфікаванасць польскага літаратурнага працэсу (А. Міцкевіч, Ю. Славацкі, З. Крэсіньскі). Інтэнсіўнасць праяўлення індывідуальна-творчага пачатку. Сцверджанне каштоўнасці чалавечай асобы ў творчасці Я. Кахановскага. Эўрыстычная актыўнасць літаратуры Новага часу.

Заняпад мовы балгар, чэхаў, славенцаў. Спецыфічны характар літаратуры. Парушэнасць класічнай парадыгмы развіцця літаратуры. “Сцягнутая” форма літаратурнага працэсу. Адначасовае праяўленне рыс Сярэднявечча, барока, класіцызма, сентыменталізма і рамантычнага мыслення. Суіснаванне і ўзаемапраціканненне архаічных і сучасных форм. Напрыклад, зварот да агіяграфічных жанраў у балгарскай літаратуры XVIII-XIX стагоддзяў. Асэнсаванне моўнай, гістарычнай, этнакультурнай самабытнасці. Сінтэз культурна-гістарычных традыцый і каштоўнасцей, спадчыны нацыянальнай пісьменнасці, гістарычных ведаў, фальклора. Рапаўсюджванне ў чэхаў і славакаў ідэй славянафіліі, ідэі “славянскай ўзаемнасці”. Выражэнне гэтай ідэі ў трактатах і мастацкіх творах славака Я. Колара.

Працэс кадыфікацыі літаратурных славянскіх моў. Філалагічны характар Нацыянальнага Адраджэння ў многіх славянскіх краінах. Інтэнсіўнае развіццё славянскага мовазнаўства. Цікавасць да іншых славянскіх моў. Складванне гістарызма мастацкага мыслення ў славянскіх краінах, асэнсаванне пераемнасці гістарычнага быцця нацыі. Інтэнсіўны ўваход у літаратуру гістарычнага матэрыялу, рост цікавасці да айчынай старажытнасці, да падзей барацьбы супраць іншаземных захопнікаў. Зварот славянскіх пісьмennisкаў да сюжэтаў з летапісаў, гістарычных хронік, легенд і паданняў. Цікавасць да фальклора і асабліва жанра народнай песні (Ф. Л. Чалакоўскі, К. Эрбен, Я. Колар, С. Враз).

Рух ад асветніцкага тыпа свядомасці да перадрамантычнага складу мыслення і рамантызму. Уплыў на славянскія літаратуры французскага асветніцтва. Узнікненне ў заходніх і паўднёвых славян “маціц” – нацыянальных выдавецкіх і культурна-асветніцкіх цэнтраў.

Моцна выражаны народна-калектывісцкі пачатак рамантычнага мыслення ў славянскіх літаратурах. Прысутнасць тэмы радзімы. Матывы расчаравання, трагізма.

З'яўленне ў 40-я гг. XIX ст. ў літаратурах заходніх і паўднёвых славян першых рэалістычных тэндэнцый.

Паглыбленасць у філасофскую праблематыку польскай літаратуры. Распрацоўка на польскай глебе жанраў рамантычнай драмы і рамантычнай паэмы. Навуковы характар літаратурных пошукаў чэшскай літаратуры. Развіццё трактатнай і прапаведніцкай кніжнасці ў балгар.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у другой палове XIX стагоддзя. Завяршэнне працэсаў нацыянальнага адраджэння. Рамантычны тып мастацкага мыслення з уплывам дыдактыка-выхавальніцкіх традыцый асветніцтва і сентыменталізму. Рост рэалістычных тэндэнцый у славянскіх літаратурах. Уплыў пазітывізму на польскую літаратуру. Сусветнае прызнанне польскіх рэалістаў: Э.Ажэшкі, Б.Пруса, Г.Сенкевіча, М.Канапіцкай. Суіснаванне ў многіх славянскіх літаратурах (Сербія, Славакія, Чэхія і інш.) рамантычных і рэалістычных форм. Вылучэнне ў Балгарыі мастацкага тыпу творчасці з сінкрэтычнай пісьменнасці, дзе дамінавалі пазнавальна-павучальныя жанры. Уплыў на славянскі рэалізм рускага рамана. Вялікая роля літаратурнай крытыкі ў культурным жыцці славянскіх краін гэтага часу. Рост аналітычнага кампаненту ў мастацкім мысленні. Развіццё прозы, якая пачала займаць першыя пазіцыі ў літаратурным славянскім працэсе, папулярнасць нарысавай літаратуры. Фарміраванне сацыяльна-бытавых і сацыяльна-псіхалагічных жанраў, сярод якіх аўтарытэт набывае раман. З'яўленне ў літаратурах заходніх і паўднёвых славян тэмы жыцця сацыяльных нізоў, сялянства, тэмы выраджэння арыстакратыі. Папулярнасць творчасці Э.Ажэшкі, Б.Пруса, Г.Сенкевіча, К.Светлай, Я.Нэруды, Я.Арбеса, Св.Гурбан-Ваянскага, І.Вазова, І.Г.Кавачыча, М.Глішчы, інш. Асобы інтарэс да гістарычнага жанра ў славянскіх літаратурах (А.Ірасэк, Г.Сенкевіч).

Зварот славянскай паэзіі другой паловы XIX стагоддзя да паўсядзённага жыцця. Сінхранізацыя і выраўніванне літаратурнага працэсу славянскіх краін з развітымі еўрапейскімі літаратурамі ў канцы XIX ст.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур на памежжы XIX-XX стагоддзяў. Яскравая адметнасць гэтага перыяду – моцная дыферэнцыраванасць літаратурнага працэсу, суаднясенне розных плыняў не толькі як новага са старым, але і як розных варыянтаў новага. Рост перакладчыцкай справы, выдавецтваў, узроўня адукаванасці славянскага грамадства. Змена сэнсу сувязей з іншымі літаратурамі: яны цяпер стымулююць арыгінальную творчасць, а не выконваюць кампліментарную функцыю. Паралельнае развіццё ў славянскіх літаратурах рэалізма і дэкаданскіх плыняў і кірункаў. З'яўленне натуралістычных тэндэнцый (К.М.Чапек-Ход, В.Мршцік, А.Шлейгар, У.Рэймант, Г.Запольская, Б.Станкавіч). Актualityнасць для славянскіх пісьменнікаў гістарычнай праблематыкі. Дэідэалізацыя быцця і адпаведнае развіццё ў славян сатыры (Я.Гашак, Ф.Гельнер, С.Махар, Г.Запольская, Я.Есенскі). Узнікненне неакласіцызма як рэакцыі на сімвалісцка-дэкаданскае мастацтва ў творчасці Тэера, Л.Стафа і інш.

Паяўленне нацыянальных славянскіх мадэрн. Стракатасць гэтай з'явы. Пошук новых філасофска-эстэтычных арыентацый, пераасэнсаванне функцый літаратуры, ўзаемаадносін літаратуры і грамадства, некаторых законаў творчасці. Прынцып індывідуалізма ў славянскіх мадэрнах. Абмежаванне службовых функцый мастацтва. Уплыў на славянскія мадэрны заходнееўрапейскага мадэрнізма.

Узаемадзеянне на памежжы XIX-XX ст. паэзіі і прозы, эпікі і лірыкі, экстравертных і інтравертных пачаткаў, аб'ектыўна-эпічнага і суб'ектыўна-лірычнага. З'яўленне твораў, якія цяжка паддаюцца жанравай класіфікацыі, што сведчыць пра высокі ўзровень развіцця славянскіх літаратур.

Агульная характарыстыка развіцця славянскіх літаратур у першай палове XX стагоддзя. Развіццё ў перыяд міжваеннага дваццацігоддзя ўсіх літаратур заходніх і паўднёвых славян у свабодных ад іншаземнай улады краінах. Знікненне са славянскіх літаратур тэмы барацьбы з іншаземным прыгнётам. Эстэтычнае павышэнне ўзроўня славянскай славеснасці. Дасягненне сусветнай вядомасці і папулярнасці Я.Гашака і К.Чапека, Бнушыча і І.Андрыча, У.Рэйманта і Ч.Мілаша, у 20-30-я гг. XX ст. набірае моц самабытная македонская літаратура.

Вылучэнне ў славянскіх літаратурах акрэсленага часу двух перыядаў: 20-я і 30-я гг. XX ст. Адрозненне праблематыкі і танальнасці творчасці, змены ў літаратурным працэсе.

Узнікненне каталіцкіх літаратурных плыняў у польскай, чэшскай, славацкай, славенскай, харвацкай літаратурах. Зварот пісьменнікаў – каталікоў да традыцый барока, выкарыстанне паэтыкі сімвалізму і экспрэсіянізму.

Знакавая рыса міжваенных дзесяцігоддзяў у славянскіх літаратурах – фарміраванне рэвалюцыйна-пралетарскіх і авангардных плыняў, з якімі ў розныя перыяды свайго мастацкага шляху былі звязаны многія таленавітыя пісьменнікі (Бранеўскі, Кручкоўскі, І.Волькер, І.Ольбрахт, Чопіч, Зогавіч і інш.). Арыентацыя на авангард як прага фармальнага аднаўлення мастацтва. Значная роля авангардных плыняў у пераадоленні інэрцыі і "стомленасці" формы ў славянскіх літаратурах.

Міжваенныя дзесяцігоддзі як перыяд самай вялікай натуральнасці і свабоды развіцця славянскіх літаратур.

Развіццё славянскіх літаратур у гады другой сусветнай вайны. Асаблівасці іх развіцця як вынік перадаваўнага стану і нацыянальных традыцый кожнай з літаратур, уплыў сучаснымі рэаліямі. Пераасэнсаванне ў славянскіх літаратурах місіі мастацтва, аднаўленне сувязяў літаратуры з фальклорам і класікай, рэдукцыя эксперыментальнай лініі, дэмакратызацыя стылю. Рост ідэялогіі ў літаратурным працэсе.

Параліч легальнай літаратуры ў Польшчы. Праца пісьменнікаў "у стол", супрацоўніцтва з падпольнымі выданнямі. Удзел сербскіх пісьменнікаў у партызанскім руху. Дэфармацыя літаратурнага працэсу ў Чэхіі і іншых славянскіх краінах.

Інтэнсіўнае развіццё гістарычнай чэшскай, харвацкай, балгарскай, славенскай прозы. Актывізацыя ў балгарскай і славенскай літаратурах сялянскай прозы і твораў на тэмы гарадскога і народнага жыцця. Знікненне са славянскіх літаратур сацыяльна-палітычнага рамана, грамадзянска-публіцыстычнай паэзіі. Пераход паэзіі да алегарычнасці. Зварот да гераічных сюжэтаў і вобразаў з нацыянальнай гісторыі. "Другое нараджэнне" класікаў славянскіх нацыянальных літаратур.

Узнікненне партызанскай літаратуры, цесна звязанай з фальклорам. Нараджэнне сучаснага ваеннага фальклора.

Падзел літаратуры ў гады вайны на легальную, эмігранцкую і падпольную.

Развіццё славянскіх літаратур у другой палове XX стагоддзя. Аднаўленне літаратурнага жыцця ў славянскіх краінах. Шырокі спектр розных ідэйных і мастацкіх тэндэнцый. Спробы адраджэння былых літаратурных рухаў і груп. Актыўнасць прадстаўнікоў міжваенных рэвалюцыйных рухаў. Плюралізм літаратурнай сітуацыі ў славянскіх краінах. Палітызацыя і ідэалагізацыя мастацтва ў 1948-1956 гг.. Дыктат і панаванне "сацрэалізму". Пераследванне ідэйнага і эстэтычнага іншадумства. Акцэнтаванне прапагандысцкай функцыі літаратуры. Арыентацыя на "зразумелае" мастацтва ў стылі савецкай літаратуры. Аднаўленне сюжэтаў, эмоцый і форм у афіцыйнай літаратуры. Другая палова 60-х гг. XX ст. — час "адлігі" у славянскіх краінах і адпаведна літаратурах. Пашырэнне дыскусій, пошукі і мастацкі эксперымент. Новы імпульс развіцця крытыкі і эстэтычнай думкі. Аўтарытэт заходніх аўтараў. Аднаўленне літаратуры ад уніфармізма, выхад на першы план праблемы чалавечай асобы, перавага наватарскай формы. З'яўленне новых тыпаў рамана, якія яднаюць традыцыйныя і эксперыментальныя прыёмы. Актыўнае развіццё драмы і маладой паэзіі. Сінтэз стыляў, моўнае эксперыментатарства, постмадэрнісцкія з'явы і цікавасць да драмы абсурда. 1968 г. — год пераходу да новага перыяду так званай "нармалізацыі". Шокавая тэрапія ў славянскіх краінах. Выспяванне ў нетрах таталітарных рэжымаў парасткаў свабоды і партэсту, якія выліліся ў "пяшчотныя" рэвалюцый канца 80-х г. XX стагоддзя. Існаванне трох плыняў славянскіх літаратур: афіцыйнай, эмігранцкай, падпольнай (літаратура андэграўнда).

Асноўныя тэндэнцыі развіцця польскай, чэшскай, сербскай, украінскай, балгарскай, славацкай, харвацкай, македонскай літаратур праз стагоддзі ад пачатку і да сучаснасці.

Разгляд жыццёвага і творчага шляху знакавых постацей розных славянскіх літаратур.

2. Гісторыя балгарскай літаратуры

Ключавыя словы: балгарская літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваеасаблівасць

Уводзіны. Станаўленне і развіццё балгарскай літаратуры.

Перыядызацыя развіцця літаратуры. Гісторыя існавання пісьменства на тэрыторыі Балгарыі. Балгары ў перыяд Сярэднявечча. Хрысціянізацыя Балгарыі.

Старажытная арыгінальная і перакладная літаратура Балгарыі.

Гісторыя ўзнікнення славянскага пісьменства. Багатая мастацкая традыцыя балгар у вуснай і пісьмовай форме. Своеасаблівасць балгарскай кніжнай культуры. Гісторыя станаўлення літаратуры. Перыядызацыя развіцця літаратуры. Дзейнасць святых Кірыла і Мефодзія і іх паслядоўнікаў.

Вусная народная творчасць, балгарскі фальклор.

Тэматычная своеасаблівасць і жанравая спецыфіка балгарскага фальклору. Яго месца сярод фальклору паўднёвых славян, сувязь з культурнай спадчынай іншых народаў.

Развіццё літаратуры Балгарыі ў перыяд 1 і 2 Балгарскага Царства.

«Залаты век» балгарскай літаратуры. З'яўленне новых літаратурных традыцый. Прэслаўская і Ахрыдская духоўныя і кніжныя школы. Іх педагагічная, перакладчаская і літаратурная дзейнасць. Канстанцін Прэслаўскі, Іаан Экзарх, Клімент Ахрыдскі, Чарнарызец Храбр.

Літаратура перыяда Візантыйскага ўладарства (1058 – 1185 гг.).

Балгарская кніжнасць і візантыйская літаратура. Месца літаратуры на славянскай мове ў грамадстве. Культурная эміграцыя балгар. Народная і апакрыфічная літаратура. Развіццё літаратуры на грэчаскай мове. «Жыццё Клімента Ахрыдскага» і «Жыццё Іаана Рыльскага» на грэчаскай мове.

Культура і літаратура Балгарыі 13 – 14 стагоддзяў. Даасманскі перыяд.

Узлет культуры і літаратуры ў сувязі з аднаўленнем балгарскай дзяржаўнасці. Кніга як сродак зберажэння нацыянальнай адметнасці. Узнікненне ерэтычных вучэнняў і барацьба з імі. Тырнаўская літаратурная школа. Дзейнасць Еуфімія Тырнаўскага, Кіпрыяна, Грыгорыя Цамблака, Канстанціна Касценечскага. Роля Тырнаўскай школы

ў развіцці балканскіх і славянскіх літаратур.

Балгарская літаратура першых стагоддзяў асманскага іга (15 – 18 ст.).

Страта дзяржаўнасці і царкоўнай незалежнасці. Роля праваслаўных манастыроў у справе зберажэння і развіцця балгарскай культуры. Балгарскія кніжнікі 15 ст. : Уладзіслаў Граматык, Дзімітр Кантакузін. Сафійская літаратурная школа 16 – 17 ст. Письменнікі Поп Пейо, Мацей Граматык. Тэндэнцыі дэмакратызацыі ў літаратуры. Дамаскіны. Дзейнасць Іосіфа Брадатага. Развіцце мастацка-павесцевава-ліній ў літаратуры. Развіцце дакументальнай прозы летапіснага характару. Развіцце мастацтва перакладу, узбагачэнне літаратурных жанраў і стыляў.

Літаратура Нацыянальнага Адраджэння.

Ранняе Адраджэнне (сярэдня 18 ст. - пачатак 20-х гг. 19 ст.). Дзейнасць Паісія Хілендарскага і Сафронія Врачанскага. Новы тып балгарскага пісьменніка – грамадскага дзеяча, прасветніка. Станаўленне нацыянальнай літаратуры на фоне ўзбуджэння нацыянальна-вызваленчай барацьбы.

Літаратура асветніцкага характару. Пашырэнне свецкай адукацыі. Дзейнасць П.Берана, Н.Рыльскага, Э.Васкідовіча, Н.Базвелі, Р.Паповіча і інш. Першыя балгарскія школы. Першыя балгарскія перыядычныя выданні. Жыццё і дзейнасць Н.Герва – пісьменніка, філалага, грамадскага дзеяча.

Станаўленне нацыянальнай літаратуры (50 – 70-я гг. 19 ст.).

З'яўленне буйных пісьменнікаў – актыўных удзельнікаў палітычнага і культурнага жыцця : П.Р.Славейкаў, Л.Каравэлаў, Х.Боцеў. Балгарскія культурныя цэнтры у Расіі і Румыніі. Балгарскія перыядычныя выданні ў Канстанцінопалі. Павышэнне інтарэсу да вуснай народнай творчасці І.Багорава, Г.Ракоўскага, П.Р.Славейкава. Зборнікі народных песен балгар П.Бяссонава і Л.Каравэлава, С.Веркавіча, Д. і К. Міладзінавых. Значэнне фальклору для развіцця нацыянальнай балгарскай паэзіі і прозы. Праблема мастацкага метада ў літаратуры 50-70 гг. Сумяшчэнне сенсіментальных, сенсіментальна-рамантычных і рэалістычных тэндэнцый.. Роля літаратурных сувязей з рускай і заходнееўрапейскай літаратурамі. Рэвалюцыйна-рамантычная паэзія Д.Чынтулава. Г.Ракоўскі – паэт, публіцыст, Рэвалюцыйны дзеяч. Паэзія Н.Козлева і Р.Жынзіфава. П.Р.Славейкаў – першы буйны балгарскі паэт, грамадскі дзеяч, настаўнік і збіральнік народнай творчасці, перакладчык. Творчы шлях Славейкава ад сенсіментальнай лірыкі да рэалістычнай паэзіі. Станаўленне балгарскай мастацкай прозы у 60-70-я гг. В.Друмеў – празаік і драматург, царкоўны дзеяч. Жыццё і творчасць Л.Каравэлава – буйнога балгарскага празаіка, публіцыста, актывіста нацыянальна-вызваленчай барацьбы. Х.Боцеў – выдатнейшы балгарскі паэт, публіцыст і рэвалюцыянер. Паэзія Х.Боцева. Праблема рамантызму і рэалізму ў паэзіі Боцева. Драматургія Д.Войнікава і В.Друмева.

Літаратура незалежнай Балгарыі.

Літаратура пасля Вызвалення (1878-1918). Балгарскія пісьменнікі ў барацьбе за аб'яднанне балгарскіх земляў. Адлюстраванне нацыянальна-вызваленчай барацьбы балгар у літаратуры. З'яўленне буйных эпічных твораў (І.Вазэў, З.Стаянаў), крытыка сацыяльных адносін і сатыра (І.Вазэў, А.Канстанцінаў, С.Міхайлоўскі). Сялянская тэма ў балгарскай літаратуры (Т.Влайкаў, М.Георгіеў). Жыццё і творчасць выдатнейшага балгарскага пісьменніка новага часу І.Вазэва. Жанравая разнастайнасць творчасці паэта, празаіка, драматурга. Мемуарная літаратура (З.Стаянаў, С.Займаў, К.Вялічкаў). Мадэрнізм і рэалізм у балгарскай літаратуры ў пачатку 20 ст. Еўрапеізацыя літаратуры. Пенча Славейкаў – паэт, крытык, дзеяч культуры. П.Явараў – адметнейшы балгарскі паэт і драматург. П.Тодараў – празаік, драматург і крытык. Сімвалізм у балгарскай літаратуры. Творчасць Т.Траянава, Э.Попдзімітрава, Л.Стаянава, Х.Ясенава. Рэалізм у літаратуры пачатку 20 ст. Творчасць Еліна Пеліна, Г.Стаматава, К.Хрыстава, А.Страшымірава, Д.Палянава, Г.Кіркава.

Міжваенная літаратура (1918-1944).

Размежаванне літаратурных поглядаў у краіне. Распад сімвалізму. Новыя тэндэнцыі ў рэалістычнай літаратуры. Рэвалюцыйная і антыфашысцкая літаратура 20-х гг. Паэзія Х.Смірненскага. Творчасць Г.Мілева. Проза А.Каралійчава. Далейшае развіцце традыцый рэалістычнай літаратуры (Г.Стаматаў, Г.Райчаў, Й.Йоукаў, К.Канстанцінаў, С.Загарчынаў, К.Петканаў, С.Мінкаў, В.Палянаў, Г.Караславаў, І.Волен, О.Васілеў, Э.Станеў). Разнастайнасць тэм і праблем у літаратуры. Рэвалюцыйная паэзія Н.Валцарава. Драматургія Й.Йоукава, Р.Стаянава, С.Костава.

Літаратура 1940-1944 гг.

Літаратура Супраціўлення, перыяда барацьбы з фашызмам і партызанскага руху. Маладая паэзія гэтых гадоў. Удалыя дэбюты : А.Вуцімскі, Б.Райнаў, В.Пятроў, А.Гераў, Б.Бажылаў.

Балгарская літаратура 1944-1989 гг.

Новы этап у гісторыі краіны, народа і культуры. Унутраныя этапы развіцця літаратуры. 1944 - 1948 гг. Культурная рэвалюцыя у Балгарыі. Новыя рэаліі і новы герой у літаратуры. Тэма вайны. Паэзія Л.Стаянава, М.Ісаева, Д.Габэ, Д.Авадзія, В.Андрэева, Е.Багранны. Проза Г.Караславава, П.Вежынава, Э.Станева, Драматургія К.Кюляўкава, О.Васілева, К.Зідарава. 1948-1956 гг. Драматызм першых гадоў сацыялістычнага будаўніцтва. Схематызм і лакароўка рэчаіснасці ў літаратуры. Пспехі гістарычнага рамана-эпапеі 50-х гг. (Д.Дзімаў, Д.Талеў). Паэзія Л.Стаянава, В.Ханчава, Б.Дзімітравай, Б.Райнава. 1956 - 1989 гг. «Красавіцкая адліга». Наватарскі характар літаратуры у галіне тэматыкі і мастацкай формы. «Лірызацыя» прозы 60-х гг. (творчасць К.Калчава, Б.Райнава, Г.Маркава). Пспехі малай

прозы 60-х гг. (Й.Радзічкаў, Н.Хайтаў, П.Вежынаў, Д.Фучэдзьеў, Г.Маркаў). Проза 70-х гг. Эвалюцыя жанрава-стылявых структур. Проза Д.Фучэдзьева, П.Вежынава, І.Давідкава, Г.Мішава, Б.Райнава, В.Мутафчыевай. Проза 80-х гг. Час «застою» і яго адлюстраванне ў літаратуры. Антыдагматычныя кнігі І.Пятрова, Б.Дзімітравай. Новыя з'явы ў «малых» жанрах. Апавяданне, навэла, аповесць (Й.Радзічкаў, Б.Біюлчаў, Д.Каруджыяў, В.Паскаў). Паэзія перыяду 1956 - 1989 гг. Творчы лес П.Пенева. Грамадзянская паэзія Л.Леўчава, С.Цанева, В.Башава, П.Мацева. Інтэлектуальная паэзія В.Пятрова, В.Ханчава. Лірыка Д.Жоцева, К.Цачава, Х.Фоцева, І.Цанева, К.Донкава, І.Давідкава, «Жаночая» паэзія К.Кавачавай, Е.Іосіфавай. Драматургія 1956-1989 гг. Творчасць у гэтай галіне І.Пейчава, В.Пятрова, І.Радоева, Д.Дзімава, Г.Караславава. Гістарычная драма К.Зідарава, Н.Русава, Г.Джагарава. Камедыяграфія С.Страціева. Своеасаблівасць драматургіі Й.Радзічкава.

Балгарская літаратура канца 20 стагоддзя (пасля 1989 г.).

«Лагодная рэвалюцыя» 1989 г. Пачатак новага этапу ў жыцці Балгарыі.

Сацыяльна-палітычныя абставіны ў краіне пасля 1989 г. і іх уплыў на літаратуру. Адмаўленне ад прынцыпаў сацыялістычнага рэалізму ў літаратуры. Новыя тэндэнцыі ў мастацкім развіцці. Раманы А.Накоўскага, А.Томава як крытыка грамадства. Новы герой у творах Т.Благоева, Р.Чанева. Раманы В.Даверава і Х.Калчава. Праблема масавай літаратуры ў Балгарыі. Постмодэрністскія тэндэнцыі у творчасці К.Радзева, Е.Дваранавай, С.Ігава. Эсэістыка Б.Дзімітравай. Апавяданні, навэлы і п'есы Й.Радзічкава. Паэзія П.Чухава, М.Бадакава, Й.Ефцімава.

Сучасны літаратурны працэс у Балгарыі.

Асаблівасці жыцця і развіцця сучаснай Балгарыі і адлюстраванне гэтага ў мастацкай літаратуры. Традыцыя і сучаснасць. Творчасць найбольш яркіх прадстаўнікоў балгарскай літаратуры перыяду. Паэзія, публіцыстыка і літаратурная крытыка С.Чолевай. Раманы і п'есы Л.П.Козн. Вершы К.І.Пастухава і Е.С.Сугарэва. Літаратурная дзейнасць Г.Гаспазінава. Перспектывы развіцця сучаснай балгарскай літаратуры і літаратуразнаўства.

3. Гісторыя польскай літаратуры

Ключавыя словы: польская літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваеасаблівасць

Вехі гісторыі польскай літаратуры. Змены ў гістарычным лёсе народа і характары літаратурнага працэсу, сувязь літаратуры з нацыянальна-вызваленчым рухам як аснова перыядызацыі. Спецыфіка польскай літаратуры. Адносна поўнае праходжанне класічнага цыклу культурна-гістарычных эпох і стадый літаратурнага працэсу ў Польшчы. Эвалюцыя творчых метадаў і напрамкаў у польскім прыгожым пісьменстве. Польскія пісьменнікі – лаўрэаты Нобелеўскай прэміі.

Літаратура сярэднявечча (X-XV стст.). Вусная народная творчасць у Польшчы і яе адметнасць. Старажытныя легенды, міфы, паданні і іх адлюстраванне ў першых польскіх пісьмовых помніках. Прыняцце, распаўсюджванне хрысціянства і пачатак прыгожага пісьменства ў Польшчы. Эвалюцыя стыляў. Рэлігійны характар першых помнікаў польскай літаратуры. Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры на лацінскай і польскай мовах: жыццё, казанні, хронікі, гімны, калядкі, містэрыі і інш. Гісторыка-літаратурнае значэнне польскіх хронік ("Хронікі" Аноніма Гала, 12 ст; "Хроніка" Вінцэнція Кадлубэка, 13 ст; "Гісторыя Польшчы" Яна Длугаша, 1415-1480).

Літаратура Адраджэння (XVI ст.). "Залатое стагоддзе" ў польскай культуры і мастацтве. Нацыянальная адметнасць польскага Адраджэння. Першыя польскія друкаваныя кнігі: аўтары, тэматыка, мова першадрукаў. Мікалай Рэй – "бацька польскага прыгожага пісьменства". Дыдактычны характар яго творчасці. Крытычная заастрэчанасць першага твора Рэя ("Кароткая спрэчка паміж трыма асобамі: панам, войтам і плябанам", 1543; "Звярынец", 1562; "Фіглікі", 1570). Значэнне творчасці пісьменніка ў развіцці нацыянальнай літаратуры і літаратурнай мовы, распрацоўка новых жанраў.

Творчая індывідуальнасць Яна Каханоўскага як вяршыня польскага і еўрапейскага Адраджэння. Асноўныя этапы жыцця і літаратурнай дзейнасці. Нацыянальны і еўрапейскі характар мастацкай спадчыны Каханоўскага (паэмы "Шахматы", "Згода", зб. "Фрашкі", "Песні", "Псалтыр" і інш.). "Адмова грэцкім паслам" (1578) як першая польская драма, яе актуальнасць. Рысы гуманізму, жыццёсцвярдзальныя матывы ў цыкле элегіі "Трэны" (1580). Значэнне творчасці Яна Каханоўскага ў развіцці польскай паэзіі. Высокая культура паэтычнай мовы, версіфікатарскае майстэрства пісьменніка.

Літаратура барока (к. XVI-першая палова XVIII стст.). Барока як стыль і эпоха ў польскай культуры. Сарматызм у культуры і літаратуры. Перыядызацыя, асноўныя прадстаўнікі (Я.А.Морштын, Зб.Морштын, Д.Набароўскі, В.Патоцкі, Я.Х.Пасэк і інш.). Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры 17 ст. Тэорыя і практыка Мацея Сарбеўскага. Распаўсюджванне ў польскай літаратуры п. 17 ст. жанру ідыліі (сялянкі).

Літаратура Асветніцтва (другая палова XVIII ст.-1822г.). Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Рэчы Паспалітай у перыяд Асветніцтва. Развіццё тэатра і драматургіі (Ф.Багамалец, Ф.Заблоцкі, В.Багуслаўскі і інш.).

Класіцызм як напрамак у польскай літаратуры 18ст. Тэорыя класіцызму ў "Мастацтве вершаскладання" (1788) Ф.К. Дмахоўскага. Ракако і сентыменталізм ў польскай літаратуры эпохі Асветніцтва, іх нацыянальныя адаптацыі. Творчыя

індывідуальнасці Ігнацы Красіцкага, Адама Нарушэвіча, Станіслава Трэмбэцкага, Томаша Вянгерскага, Фр.Карпінскага, Юліяна Урсына Нямцэвіча і інш. Значэнне перыяду Асветніцтва ў развіцці польскай літаратуры.

Рамантызм (1822 – 1863 г.). Асаблівасці культурна-гістарычнага развіцця Польшчы ў 19 ст. Рамантызм у польскай літаратуры. Распрацоўка новых мастацкіх сродкаў адлюстравання чалавека, грамадства, прыроды. Барацьба класікаў з рамантыкамі. Нацыянальна-гістарычная адметнасць польскага рамантызму. Характарыстыка перыяду: прадстаўнікі, асноўныя мастацкія тэндэнцыі, жанравая парадыхма. Праблема польскага месіянізму ў рамантыкаў. Тэма патрыятычнага подзвігу, гераічнага самаахвяравання ў творчасці польскіх рамантыкаў. Цікавасць да нацыянальнай гісторыі і фальклору.

Адам Міцкевіч – заснавальнік польскага рамантызму. Эстэтычныя погляды паэта, ідэяна-мастацкая эвалюцыя творчасці. Значэнне А.Міцкевіча ў развіцці польскай і славянскіх літаратур, вершаскладання і літаратурнай мовы.

Тэматыка і жанрава-стылёвая адметнасць творчасці Ю. Славацкага, З.Красінскага, Ц.К.Норвіда, Ю.І.Крашэўскага, А.Фрэдра і інш. Папулярнасць твораў польскіх рамантыкаў у славянскіх краінах. Эстэтычная парадыхма рамантызму ў польскай літаратуры XIX-XX стст.

Пазітывізм і Маладая Польшча (другая палова XIX- пач.XX). Літаратура і асноўныя падзеі грамадска-палітычнага і культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1863-1864 гг. Сутнасць тэрміна "пазітывізм". Літаратурная праграма польскага пазітывізму. Жанрава-родавая іерархія літаратуры польскага пазітывізму. Асноўныя мастацкія тэндэнцыі і прадстаўнікі польскай паэзіі, драматургіі ў 60-80-ыя гг. Перыяд класічнага рэалізму ў польскай літаратуры, абнаўленне арсеналу мастацкіх сродкаў. Творчая дзейнасць Э.Ажэшкі, Г.Сянкевіча, Б.Пруса, М.Кананіцкай і інш.

"Маладая Польшча": трактоўка тэрміна, ідэяна-эстэтычная барацьба, унутраная перыядызацыя. Тэарэтыкі і прапагандысты "Маладой Польшчы": Зянон Пшэсмьцкі (Мірыям), Ст.Пшыбышэўскі, А.Грушэцкі і інш. Імпрэсіяністычныя тэндэнцыі ў паэзіі Казімежа Тэтмайера, сімвалісцка-імпрэсіяністычны характар лірыкі Леапольда Стафа. Сімвалізм у паэзіі Яна Каспровіча, Баляслава Лесьмяна. Ідэяна-мастацкія пошукі Тадэвуша Міцінскага. Развіццё прозы ў к.XIX-пач.XXст. (Стэфан Жэромскі, Уладзіслаў Рэймант, Генрык Сянкевіч, Станіслаў Пшыбышэўскі, Вацлаў Бэрант і інш.).

Польская драматургія на пераломе стагоддзяў. Станіслаў Выспяньскі – выдатны польскі драматург-мэдэрніст, паэт і мастак. Спалучэнне ў яго творчасці разнастайных стыляў і паэтык. Складанасць мастацкай структуры, спалучэнне рэалізму і сімвалізму ў п'есе "Вяселле" (1901).

Літаратура міжваеннага дваццацігоддзя (1918-1939). Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Польшчы 20-30-ых гг. Развіццё паэзіі ў гэты перыяд. Паэтычныя суполкі і іх прадстаўнікі ("Скамандар", "Квадрыга", "Кракаўская Авангарда", "Жагары", фармізм і інш.). Творчасць прадстаўнікоў старэйшага пакалення (Л.Стаф, Б.Лесьмян і інш.).

Рэалізм твораў Зоф'і Налкоўскай, іх ідэяна-мастацкая адметнасць ("Раман Тэрэзы Генерт", 1924, "Мяжа", 1935 і інш.). Творчыя пошукі Юліяна Тувіма і Яраслава Івашкевіча ў 20-30-я гг. Традыцыі польскай рэвалюцыйнай паэзіі ў творчасці У. Бранеўскага.

Авангардысцкія плыні ў польскай паэзіі 20-30-ых гг. Творчасць А.Стэрна, Б.Ясеньскага, Т.Пайпера, Ю.Пшыбося, Ю.Чаховіча, К.Галчынскага, Ч.Мілаша. Ірацыянальна-псіхалагічныя раманы Бруна Шульца ("Кармазынавыя крамы", 1934) і Вітальда Гамбровіча ("Фердыдуркэ", 1937). Тэорыя новага тэатральнага мастацтва і драмы абсурду Станіслава Ігнацы Віткевіча. Роля гратэску ў яго творах.

Сучасная польская літаратура. Сацыяльна-палітычная сітуацыя ў Польшчы пасля 1945 г. Культурнае жыццё ў краіне. Літаратура другой паловы 20 стагоддзя: унутраная перыядызацыя, мастацкія тэндэнцыі, асноўныя прадстаўнікі.

Адметнасць развіцця польскай літаратуры ў 1945-1949 гг. Сацрэалізм ў польскай культуры, яго праграма (1949-1956). З'езд пісьменнікаў у студзені 1949 г.. Асноўныя матывы паэзіі Ч.Мілаша, Л.Стафа, А.Важыка, Е.Загурскага, М.Яструна. Тэатр "Зялёная гусь" К.І.Галчынскага. Дэбюты пісьменнікаў маладой генерацыі. Тэма вайны ў польскай літаратуры (творы С.Шмаглеўскай, З.Налкоўскай, Т.Бароўскага, Б.Чэшкі, Т.Ружэвіча, Т.Канвіцкага і інш.).

Асноўныя тэндэнцыі ў станаўленні і развіцці паэзіі 1949-1956 гг. Тэма Радзімы, жанравы дыяпазон ў паэтычных кнігах М.Яструна, А.Важыка, Ул. Бранеўскага, В.Варашылскага, А.Браўна. Мастацкая палітра творчасці гэтага этапу Т.Ружэвіча, К.І.Галчынскага, Л. Стафа. Уплыў іх творчасці на далейшае развіццё польскай паэзіі.

Спецыфіка культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1956 г. Развіццё перыядычнага друку. Літаратура ў эміграцыі. Паэтычная арыгінальнасць твораў прадстаўнікоў "Пакалення-56" (тв.Ст.Грахавака, А.Бурса, Э.Брыля). Творчая індывідуальнасць Віславы Шымборскай.

Жанрава-тэматычная разнастайнасць польскай прозы і паэзіі 1956-1980 гг. Літаратура "інтэлігенцкіх разрахункаў". Праблема ўлады, чалавек у складаных гістарычных варунках у творах Т.Канвіцкага, В.Жукроўскага, Е.Путрамента. Набыткі В.Гамбровіча ў прозе. Разнастайныя формы мастацкай нарацыі, жанравая адметнасць раманаў Е.Анджаеўскага ("Брамы раю" 1960).

Тэма вёскі – вядучая ў польскай прозе 60-70-ых гг. Адметнасць яе увасаблення ў творах Ю.Кавальца ("Прыпісаны да зямлі", "Танцуючы ястраб"). Фальклорная аснова твораў пра вёску Т.Новака ("Як каралём, як катам будзеш" і інш.). Лёс польскага сялянства ў раманах В.Мысліўскага ("Палац" і інш.).

Навукова-фантастычная проза Станіслава Лема: "Салярыс" (1961), "Вятранне ад зорак" (1961), "Зорныя дзённікі" (1976) і інш.

Драматургічныя пошукі Т.Ружэвіча ("Картатэка" 1959, "Перарваны акт" 1964 і інш.). Гратэска-сатырычныя п'есы Славаміра Мрожака ("Караль" 1961, "Танга" 1964, "Эмігранты" 1974 і інш.). Пераклады і пастаноўкі на беларускай сцэне п'ес Мрожака.

Усталяванне ваеннага становішча ў Польшчы (13 снежня 1981 г.). Дзейнасць "Салідарнасці". Присуджэнне Нобелеўскай прэміі Чэславу Мілашу (1980). Інтэлігенцыя і ўлада. Літаратура, якая выдавалася афіцыйна. Нелегальная літаратура (самвыдат). Творы, выдаваемыя за мяжой. Палітычны раман у польскай літаратуры. Адлюстраванне падзей першай паловы 80-ых у польскай літаратуры. Перавага мастацка-дакументальных жанраў (эсэ, дзённікі, мемуары, рэпартажы). Філасафічнасць, аўтабіяграфізм, тэма эміграцыі, матывы смутку, адзіноты ў польскай паэзіі 80-ых.

Важнейшыя набыткі ў галіне паэзіі, прозы, драматургіі. Традыцыі і наватарства ў творах А.Шчыпёрскага, Р.Капусцінскага, Е. Пшыборы, Ул. Капалінскага, Э.Рыдліньскага, З.Кубяка, Ст.Лема, Т.Канвіцкага, Ч.Мілаша і інш.

Польская літаратура 90-ых: асноўныя мастацкія тэндэнцыі, прадстаўнікі. Проза маладой генерацыі: жанравая разнастайнасць, герой, хранатоп, адметнасць стылю, літаратурны кантэкст (П.Хюлле, А.Балецкая, Т.Трызна, В.Такарчук, М.Тулі, М.Беньчык, Е.Пільх, Я.Рудніцкі, М.Грэткоўская, А.Стасюк). Драматургічныя пошукі ў польскай літаратуры 90-ых. Літаратурная ўзнагарода "Nike" і яе лаўрэаты.

Польская літаратура на пачатку XXI ст.: творчыя пошукі В.Мысліўскага, Г. Херлінг-Грудзіньскага, П. Швўца, Сл. Мрожака, Зб. Гэрберта, Ст. Лема, Ч. Мілаша, Я. Шчэпаньскага, Я.Главацкага, Я.Л.Вішнеўскага, Э. Ліпскай, Ю. Хартвіг, У. Адаеўскага, Т. Ружэвіча, Я.М. Рымкевіча, В.Такарчук і інш (на выбар).

4. Гісторыя сербскай літаратуры

Ключавыя словы: сербская/ югаслаўская літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваеасаблівасць

Сербская "народна кніжэвност": узнікненне, характар, прынцыпы класіфікацыі; асноўныя віды і жанры; параўнальна-тыпалагічнае вывучэнне. Важнейшыя запісы, вядомыя збіральнікі і даследчыкі.

Пачаткі прыгожага пісьменства. Місія свв. Кірыла і Мяфодзія, іх вучняў. Охрыдская, Кратаўская і Брэгалніцкая школы пісьменства. Першыя азбукі. Сербская рэдакцыя царкоўнаславянскай мовы і жывыя гаворкі ў старажытных помніках пісьменства. Старажытныя помнікі глагалічныя (Марыінскае Евангелле, Гершавічаў і Міханавічаў урывкі з "Апостальскіх дзеянняў") і кірылічныя (Тэмнічкі надпіс, пліты /"плоче", ліст бана Куліна да дуброўчанаў, Міраслаўлева Евангелле).

Жыццёпісы і ўласна агіяграфічныя творы. "Панонскія легенды". Пахвальныя словы і пропаведзі. Гістарычна-летапісная спадчына. Юрыдычныя пісьмовыя помнікі. Сербская перакладная літаратура сярэднявечча. Апокрыфы. Маралістычныя і дыдактычныя творы.

Сербская літаратура XVII – XVIII стагоддзяў. Творчая спадчына Джорджа Бранкавіча Гаўрыіла Венцлавіча. Асаблівасці сербскага барока. Усходнеславянскі ўплыў на развіццё сербскай славеснасці. Творчасць Эмануіла (Міхаіла) Казачынскага. Ёвана Раіча, Захарыі Арфеліна.

Эвалюцыя сістэмы жанраў і паэтыкі. Замежныя і ўласныя крыніцы асветніцкіх ідэй. Роля перакладной літаратуры. Першыя перыядычныя выданні: "Славенасербскі магазін" З.Арфеліна, "Славена-сербскія ведамасці" С. Навакавіча. Значэнне асобы Дасітэя Абрадавіча.

Сербскі нацыянальна-вызваленчы рух і ўздым культуры. Асаблівасці праяў класіцызму, сентыменталізму і перадрамантызму ў сербскай літаратуры. Ідэйна-мастацкая разнастайнасць творчай спадчыны Ёвана Стэрыі Попавіча. Роля Вука Караджыча — як лексікографа, лінгвіста-тэарэтыка, перакладчыка Святога Пісання, фалькларыста, этнолага, гісторыка — у сербскім культурным адраджэнні. Творчасць Пётара Петравіча Негаша як сінтэз нацыянальнай літаратуры.

Сукупнасць чыннікаў, якія прадвызначалі развіццё сербскай літаратуры сярэдзіны XIX стагоддзя. Рамантызм. Асаблівасці ідэйна-мастацкіх пошукаў Бранкі Радзічавіча. Ёван Ёванавіч Змай і яго творчыя здзяйсненні Джура Якшыч —

паэт, празаік, драматург, жывапісец рамантычнага складу. Літаратурная і філасофска-эстэтычная спадчына Лазы Косціча.

Этапы развіцця сербскага рэалізму. Проза С. Мітрава Любішы, М. Глішыча, Л. Лазаравіча, Я. Весялінавіча, С. Ранкавіча, С. Матавуля, С. Срэнца, Р. Даманавіча. Паэзія эпохі рэалізму. Творчасць В. Іліча. Рэалістычная драматургія Мілавана Глішыча, Янкі Весялінавіча, Мілуціна Іліча. Феномен Б. Нушыча-драматурга.

“Српска модерна”, кантэкст – “югаславенска модерна”. Дачыненні сербскай літаратуры да ўплывовых кірункаў развіцця еўрапейскага мастацтва (рэалізму, натуралізму, сімвалізму, “парнасу”, імпрэсіянізму, футурызму, экспрэсіянізму і інш.). У рэчышчы сюррэалізму (серб. надрэалізм): Марка Рысціч, Душан Маціч, Аляксандр Вуча, Мілан Дзедзінац, Оскар Давічо.

Творчасць Ё. Дучыча і М. Ракіча як новая школа паэтыкі і стылістыкі вершаскладання. Паэзія А. Шанціча, С. Пандуравіча, У. Петкавіча Дзіса, М. Боіча, М. Црнянскага, М. Настасіевіча. Панарама сербскай прозы (творы І. Чыпіка, П. Кочыча, В. Петравіча, М. Ускокавіча, Б. Станкавіча, Б. Нушыча).

Прадстаўнікі руху, які склалі “кніжэвна левица”, “соцыяльна літаратура”, “нові рэалізм” — Ота Біхалі Мерын, Паўле Біхалі, Весялін Маслеша, Отакар Кершавані, Радаван Зогавіч, Ёван Попавіч, Стэван Галагажа, Мірка Баневіч.

Рознавектарнасць літаратуры Сербіі перыяду другой сусветнай (адначасова грамадзянскай) вайны. Спалучэнне антыфашызму з ідэямі сацыялістычнай рэвалюцыі (“кніжэвност НОБ”). Спецыфіка ідэйна-эстэтычных працэсаў у Сербіі, падобна як і ўсёй Югаславіі, першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.

Асэнсаванне гераізму і трагізму народа ў прозе 50-70-х гг. Б. Чопіча, А. Ісакавіча, М. Лаліча, Д. Чосіча, О. Давіча, М. Олячы.

Універсальнасць мастацкага светапогляду І. Андрыча. Асэнсаванне павязі часоў у эпічных творах Д. Чосіча, М. Селімавіч як выразнік рэгіянальнага, нацыянальнага і агульначалавечага. Наватарства сербскай прозы: творы М. Булатавіча, Д. Міхаілавіча, М. Павіча.

Шляхі развіцця сербскай паэзіі другой паловы XX стагоддзя: Д. Максімавіч, В. Попа, М. Паўлавіч, Б. Мількавіч, С. Раічкавіч, Л. Сімавіч, М. Бечкавіч, Д. Секуліч, М. Джурыч, А. Вукадзінавіч, А. Пуслаіч, Р. Андрыч, Л. Мілеціч, Р. Петраў Нога.

Драматургія Дж. Лебавіча, А. Абрэнавіча, А. Попавіча, Б. Пекіча, Д. Кавачавіча.

Літаратура для дзяцей і моладзі (М. Алечкавіч, Г. Олуіч, Д. Лукіч, Л. Ршумавіч, С. Вуканавіч).

Кантэкст: Ранка Марынкавіч, Векаслаў Каліб, Іван Дончавіч, Мірка Божыч, Уладан Дэсніца, Марыян Маткавіч, Весна Парун, Антун Барац (Харватыя), Цырыл Касмач, Матэй Бор, Іван Потрч, Тоне Паўчак, Драга Янчар, Ёсіп Відмар (Славенія), Блажа Канескі, Слаўка Янеўскі, Міхаіл Рэнджаў (Македонія).

5. Гісторыя славацкай літаратуры

Ключавыя словы: славацкая/ чэхаславацкая літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваяасабліўнасць

Сувязь культурнага развіцця Славакіі з яе геапалітычным становішчам. Уплыў суседніх культур (чэшскай, нямецкай, венгерскай, аўстрыйскай).

Асноўныя тэндэнцыі развіцця славацкай літаратуры. Перыядызацыя. Спецыяльная літаратура па вывучэнню славацкай літаратуры. З гісторыі руска-славацкіх літаратурных сувязей.

Славацкая літаратура: вытокі, сярэднявечча, Рэнесанс. Развіццё славацкай літаратуры да пачатку Х ст. Асноўныя тэндэнцыі геапалітычнага, культурнага і літаратурнага развіцця славацкіх земляў у пазначаны перыяд. Моўная сітуацыя. Панаваўне лацінкі. Распаўсюджванне ў другой палове 14 ст. чэшскай мовы. Два этапы ў гісторыі сярэднявечнай славацкай літаратуры. Першы перыяд – далучэнне славакаў да лацінамоўнай пісьмовай традыцыі. Фарміраванне агіяграфічнага і жыццыйнага жанраў. Развіццё жанра хронікі. “Хроніка Ананіма”. Другі перыяд – зараджэнне літаратуры на чэшскай мове, развіццё лацінскай паэзіі і прозы, рэлігійнай і свецкай. Працы па тэорыі літаратуры і паэтыкі. Паслядоўнікі ідэй Яна Гуса. Развіццё драмы-містэрыі.

Асабліва развіцця Славакіі ў 1500-1650 гг. Познегатычны і рэнесансны стылі ў мастацтве. Гарадскія школы як цэнтры тэатральнай культуры. Шматмоўны характар літаратуры. Тэматычная шматпланавасць літаратуры. Творчасць Яна Сільвана. Духоўная лірыка Эніяша Лані. Паэзія Марціна Ракоўскага і Якуба Якобеўса. Любоўная лірыка Яна Бакаўска. Любоўныя песні “Кодэкса Яна Фанхалі-Юба”. Развіццё прозы. Працы Яна Ясеніўса і Вавржынца Бенедыкта з Недажэр. Тэатральнае мастацтва. Біблейская драма.

Барока (1650-1780) ў славацкай літаратуры. Рысы барока ў рэнесанснай эстэтыцы. Творчасць Ё.І.Байзы. Складанасць гістарычнай сітуацыі. Дзейнасць П. Пазмані. Сцверджанне барочнага стылю ў мастацтве. Тэматычны

спектр літаратуры. Рэлігійныя жанры. "Збойніцкія песні". Барочная духоўная паэзія пратэстантаў: Ю.Транаўскі. Каталіцкая духоўная паэзія. Свецкая паэзія. Творчасць П.Бенецкага., Г.Гаўловіча, Ш.Ф.Селецкага. Гістарычны вершаваны эпас: Ш.Піларык і яго аўтабіяграфічны твор. Станаўленне мастацкай прозы: І.Калінка, Т.Маснік, Я.Сіманідэс, Ю.Лані. Проза навуковага і спецыяльнага характару: Я.Б. Магіна, М.Бэла, Ф.А.Колар. Станаўленне прафесійнага тэатра. Творчасць І.Цабана і Э. Ладзівера.

Літаратура славацкага нацыянальнага адраджэння (1780-1870). Фарміраванне нацыі. Перыядызацыя.

Асветніцкі класіцызм (1780-1815): грамадска-палітычная і культурная атмасфера ў славацкіх землях. Інтэнсіўнае развіццё культуры. Кантакты з аўстрыйскімі, нямецкімі, чэшскімі майстрамі. Моўная сітуацыя ў канцы 19 ст. Рэформа Ё.І.Байзы і А.Берналака. Асаблівасці літаратурнага працэсу. Развіццё пражаных жанраў. Проза Байзы. Ю.Фандлі як стваральнік жанра сатырычнага дыялога. Стварэнне паэзіі на чэшскай мове: Ю.Палкавіч, Б.Табліц. Ідэя славацка-чэшскай узаемнасці.

Класіцызм і прэрамантызм (1815-1836): грамадскі рэзананс напалеонаўскіх войнаў. Сімпацыі да Расіі. Рост нацыянальнай самасвядомасці славацкай інтэлігенцыі. Пешт і Буда як цэнтры патрыятычнай дзейнасці славакаў. Моўная сітуацыя ў краіне. Паэзіі П.Ё.Шафарыка і Я.Колара ў адносінах да збліжэння чэшскай і славацкай моў. Змена місіі літаратуры ў грамадстве. Класіцызм як галоўны стыль эпохі. Творчасць П.Шафарыка, Я.Колара, Я.Голага, К.Кузмана, Я.Халупкі. Зараджэнне новай славацкай драматургіі.

Літаратура раманатызму (1836-1870): выпяўненне рэвалюцыйнага пратэсту 40-х гг. у Венгрыі, Славакіі. Рамантычная канцэпцыя славацкага мастацтва. Перыяды славацкага раманатызму (40-я і 60-я гг.). Моўная рэформа Л.Штура і яе значэнне для развіцця славацкай культуры і літаратуры. Л.Штур як ідэалаг нацыянальнага руху Славакіі, стваральнік канцэпцыі нацыянальнага мастацтва. Штураўская школа. Дамінаванне паэтычных жанраў у літаратуры. Развіццё літаратурнага мастацтва. Паэзія Й.Заборскага. Маціца славацкая як цэнтр духоўнага жыцця нацыі. Крызіс рамантычнай эстэтыкі. З'яўленне рэалістычных рыс. Творчасць Я.Краля, А.Сладкавіча, С.Халупкі, Я.Ботта, Я.Калінчака, Й.Заборскага.

Літаратура "першай хвалі" рэалізму (1870-1900). Распаўсюджванне эклектычнага стылю ў мастацтве. Зараджэнне стылю "мадэрн". Перыядычныя выданні. Ідэяна-эстэтычная канцэпцыя рэалізму. Фарміраванне праграмы рэалізму ў творчасці вядучых пісьменнікаў – Св. Гурбана-Ваянскага, П.Орсага-Гвездаслава, М.Кукучына. Уплывы рускай літаратуры. Жаночая проза.

Літаратура "другой хвалі" рэалізму і славацкай мадэрны (1900-1920). Умоўнасць часавых межаў літаратурнай эпохі. Значныя змены ў эканоміцы, нацыянальным і культурным жыцці. Славацкая літаратура ў перыяд Першай сусветнай вайны. Перабудова жанравай структуры літаратурнай творчасці. Развіццё малых пражаных жанраў, сінкрэтычных жанравых форм. Уплывы заходнееўрапейскай філасофіі і эстэтыкі. Увасабленне праграмы рэалізму ў творчасці Л.Пад'яварынскай, Я.Чаяка, Цімавіча, Й.Грэгара-Таёўскага, Л.Надашы-Эге, Я.Есенскага. Мадэрнісцкія тэндэнцыі ў славацкай літаратуры. Творчасць І.Краска, І.Гала, В.Роя, А.Класа.

Літаратура 20-40-х гг.: значэнне з'яўлення на карце Чэхаславакіі для Славакіі. Славацкая культура ва ўмовах нарастання фашысцкай пагрозы. Шматстайнасць стыляў. Размежаванне па пакаленнях. Асноўныя напрамкі, школы, іх характарыстыкі. Літаратурныя арганізацыі і выданні. Часопіс "ДАВ" і яго роля ў мастацтве. Творчасць Ш.Крмеры, М.Разуса, Л.Надашы-Эге, Я.Ясенскага, Я.Смрэка. Філасофія кахання ў паэзіі 30-х гг. Сімвалізм у паэзіі Э.Б.Лукача. Дзейнасць Я.Понічана. Жыццё і творчасць Л.Навамесцака.

Авангардныя тэндэнцыі славацкай паэзіі 30-х гг. Р.Фабра як "маг" метафары. Каталіцка арыентаваныя паэты 30-40-х гг. Каталіцкая Мадэрна і яе прадстаўнікі. Творчасць Т.Я.Гашпара, Г.Вамоша, І.Горвата, М.Урбана, Ё.Ц.Гронскага. Напрамак натурызма. Экспрэсіянізм у творчасці Л.Андрэйкава. Творчасць М.Фігулі, Д.Хробака, Ф.Швантнера, Я.Чэрвеня, І.Стадалы, Ю.Барч-Івана.

Літаратура другой паловы XX ст. Асноўныя вехі гісторыі славацкай літаратуры гэтага перыяду. Залежнасць літаратурнага працэсу ад палітычнага і ідэалагічнага кантэксту. Асаблівасці развіцця літаратуры ў пасляваенныя гады. Тэма вайны ў прозе. Рэалізм Ф.Гечкі. Паэзія 50-60-х гг. Постмадэрнісцкая паэзія. Творчасць Я.Костры, П.Горава, М.Рэфуса, М.Валека. Фарміраванне новых тэндэнцый у прозе з сярэдзіны 50-х гг. Творчасць Р.Яшыка, У.Мінча, А.Беднара, Д.Татаркі. Развіццё драматургіі. Літаратура самвыдата. 70-80-я гг. – час рамана ў славацкай літаратуры. Папулярнасць жанра гістарычнага рамана. Трылогія В.Шыкулы. Інтэлектуальная проза Р.Слобады. Рэалістычная драма 70-80-х гг. Эксперыментальная драматургія Л.Фелдэка.

"Аксамітавая рэвалюцыя". Асэнсаванне літаратурнага працэсу апошніх дзесяцігоддзяў.

6. Гісторыя ўкраінскай літаратуры

Ключавыя словы: украінская літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваеасаблівасць

Гісторыя літаратуры Кіеўскай Русі ў сістэме універсітэцкай філалагічнай адукацыі. Літаратура IX–XIII ст. Асаблівасці рэцэпцыі візантыйскай культуры паўднёвымі і ўсходнімі славянамі. Сістэма жанраў, жанравая мадыфікацыя літаратурных твораў, іх залежнасць ад візантыйскіх традыцый і ўзаемадзеяння з фальклорам. Дыялектыка

манументальнага і арнаментальнага стыляў. Спроба рэканструкцыя даўняй украінскай міфалогіі: дыскусіі наконт "Вялесавай кнігі".

Летапісанне. Нестар-летапісец. "Аповесць мінулых гадоў": выкарыстанне легендарна-апавядальнага матэрыялу; палітычная канцэпцыя твора. Роля твору ў развіцці ўкраінскай гістарычнай прозы. Аратарска-прапагандысцкая, жыццёвая літаратура: дыдактычная накіраванасць, ўзмацненне індывідуальна-аўтарскага элементу (мітрапаліт Іларыён, У. Манамах, Кірыла Тураўскі).

"Слова а полку Ігаравым". Гісторыя тэксту помніка, праблема аўтэнтычнасці. Вывучэнне "Слова..." ва Украіне, Расіі і ў Беларусі. Жанрава-стылёвы асаблівасці, падпарадкаванне мастацкай сістэмы галоўнай ідэі і цэнтральнаму вобразу Рускай зямлі. Рэмінісцэнцыі "Слова..." ў літаратуры ўсходніх славян, мастацкія пераклады.

"Хаджэнне Ігумена Данііла" як узор усходнеславянскай паломніцкай літаратуры. Паломніцтва як феномен сярэднявечнай культуры. "Паняцце "канону". Эвалюцыя жанру ў далейшай літаратуры ўсходніх славян.

Літаратура XIII – XV ст. Украінскія землі ў складзе Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Новае ў жанрава-стылёвай сістэме: белетрызацыя аповеду, ўзмацненне эмацыянальнасці. Галіцка-Валынскі летапіс XIII ст. Літоўска-беларуска-ўкраінскія летапісы, палітычныя канцэпцыі ў творах.

Украінская літаратура Рэнесансу і Рэфармацыі (другая палова XV – канец XVI ст., пачатак XVII ст.), асноўныя прыкметы эстэтыкі. Шматмоўнасць літаратуры. Міфалагічныя вобразы і матывы, увядзенне нацыянальнай тэматыкі, элементаў жывой народнай мовы. Рэнесансны гуманізм. Выданне граматык і слоўнікаў. Развіццё кнігадрукавання. Дзейнасць Францыска Скарыны і Івана Фёдарова. Асвета і навука.

Люблінская ўнія 1569 г. Культурныя ўплывы Захаду. Рэфармацыйныя рухі. Трыдэнцкі сабор (1545–1563) і пачатак контррэфармацыі. Брэсцкая унія 1596 г. Характар палітычных, рэлігійных, міжэтнічных культурных сувязей у Рэчы Паспалітай. Астрожская Акадэмія. Брацкія школы. Кіева-Магілянская акадэмія і яе прагрэсіўная роля ў развіцці культуры караю. Украінская палемічная літаратура. Украінска-беларуская культурная супольнасць. Мялецкі Смярыцкі: ус творы ў кантэксце праблематыкі ўкраінскай і беларускай палемічнай літаратуры. Смярыцкі як гуманіст-утапіст, як трагічны сімвал эпохі.

Украінскае Барока (пачатак XVII – XVIII ст.). Галоўныя тэмы і ідэі, сінтэз народнага (агульнага) і высокага (элітарнага), жанравы сінкрэтызм, узаемадзеянне фальклору і кніжнай літаратуры. Ажыўленне тэарэтыка-літаратурных даследаванняў і іх уплыў на мастацкую практыку. "Паэтыка" Феафана Пракаповіча, "Сад паэтычны..." Мітрафана Даўгалеўскага і інш. Інтэнсіўнае развіццё кніжнай паэзіі: панегірыкі, метафізічная і медытатыўна-элегічная лірыка, любоўная і гераічная паэзія, зрокавыя, фігурныя вершы. Бурлескна-травесцыйная паэзія, "смахавы свет" вандроўных дзякоў як форма нізавога Барока (уская – заходнеўрапейскія ваганты). Пачаткі інтымнай лірыкі, развіццё рамансавых тэндэнцый. Драматургічныя жанры – містэрыі, маралітэ, міраклі, гістарычныя драмы, інтэрмедый. Вертэп, тапалагічныя паралелі: батлейка, шопка. Моўныя асаблівасці літаратуры Барока. Украінская малая проза XVII – XVIII ст. Іанікій Галятоўскі як тэарэтык і практык барокавага казання. Сільвестр Косаў: "Патэрык Пячэрскі". "Кнігі житій святых" (Четы-Мінеі) Д. Растоўска (Туптала) як сінтэз усходнеславянскіх агіяграфічных традыцый.

Казацкія летапісы. Летапісы Самавідца, Г. Грабянкі, Самойла Вялічкі. Палітычны ідэал, тэма вядучай ролі казачтва ў грамадскім працэсе эпохі. Гераізацыя вобраза Б. Хмяльніцкага. "Гісторыя русаў": паяднанне рэалістычнага з легендарным і рамантычным. Фарміраванне міфа казаччыны. Уплыў "Історіі русів" на ўкраінскую і расійскую літаратуры XIX ст.

Барокавы вопыт у перспектыве развіцця ўкраінскай літаратуры. Барока і рамантызм XIX ст. Барока і неабарока XX ст.

Грыгорый Скаварада. Філасофская проза: сувязь з антычнай літаратурай, жанравыя разнавіднасці. Зборнік "Байкі Харкаўскія" як увасабленне філасофскіх і педагогічных поглядаў пісьменніка. Эзопава ўсс твораў. Зборнік "Сад боскіх песень". Творчасць Г. Скаварады як пераходны этап да літаратуры Новага часу.

Літаратура XIX ст. Паняцце новай украінскай літаратуры і яе вызначальныя рысы. Іван Катлярэўскі. Паэма "Энеіда", гісторыка-палітычны падтэкст, элементы класіцыстычнай паэтыкі. Трыумф нацыянальнай мовы, фалькларызм твора, паэма як энцыклапедыя народнага жыцця ўкраінцаў. Вершаваны памер. І. Катлярэўскі – пачынальнік новай украінскай драматургіі. "Наталка Палтаўка" як «маларасійская опера», мастацкія асаблівасці. І. Катлярэўскі і Беларусь, кантактна тыпалагічныя сувязі з беларускай "Энеідай навыварат", творчасцю В. Дуніна-Марцінкевіча.

Грыгорый Квітка-Аснаўяненка – пачынальнік прозы ў новай украінскай літаратуры. Бурлескна-рэалістычныя, сентыментальна-рэалістычныя творы. Аповесць "Маруся". Новы тып жанчыны, псіхалагізм у аповесці. Сугучнасць з паэмай Т. Шаўчэнкі "Кацярына". Квітка-Аснаўяненка – драматург. Дылогія пра Шальменку. Залежнасць камедыі М. Гогаля «Рэвізор» ад п'есы "Прыездзі з сталіцы, или Суматоха в уездном городе".

Асаблівасці сентыменталізму ва ўкраінскай літаратуры, ус арганічная ўключанасць у літаратурны працэс, разам з тым неаформленасць у асобны літаратурны напрамак. Увага да псіхалогіі асабістасці, да ірацыянальных глыбін душы. «Кордацэнтрычнае» адгалінаванне ў развіцці ўкраінскай філасофскай думкі, ус сувязь з развіццём літаратуры. Украінскі рамантызм. Асноўныя гурткі рамантычнай арыентацыі: харкаўская школа рамантыкаў, галіцкая «Руська трійця», Кірыла-Мяфодзіўскае брацтва. Віды грамадска-культурнай дзейнасці, выдавецкая і народна-асветніцкая работа. Удзел М. Максимовіча, М. Кастамарава, П. Куліша, Т. Шаўчэнкі ў стварэнні Кірыла-Мяфодзіўскага брацтва. "Кнігі быцця ўкраінскага народу" як ідэалагічная платформа братчыкаў. Іх асноўныя светапоглядныя канцэпцыі: вера

ў будучыню («прачнуцца... славянскія народы... праўда і вера запануюць» – М. Кастамараў), народаўладдзе, федэратыўны саюз вольных славянскіх народаў. Уплыў на "Кнігі быцця..." мастацка-публіцыстычнай працы А. Міцкевіча «Кніга польскага народа і польскага пілігрымства».

Українська тема ў творчасці рускіх пісьменнікаў першай паловы XIX ст. К. Рылееў: дума «Багдан Хмяльніцкі», паэмы «Вайнароўскі», «Налівайка». Байранічная паэма А. Пушкіна «Палтава». Гістарызм, этнаграфізм «україназнаўчай» расійскай прозы: А. Сомаў, Я. Аладзын, А. Пагарэльскі, М. Семянтоўскі, А. Шахоўскі, інш. Польскія пісьменнікі-рамантыкі і ўкраінская літаратурная традыцыя. Аб'ектыўныя і тэндэнцыйныя падыходы да агульнай гісторыі двух народаў: гайдамацкі ус, Каліўшына. Прысутнасць элементаў ўкраінскай этнаграфіі, фальклору ў творах «Марыя» А. Мальчэўскага, «Замак Каніўскі» С. Гашчынскага, «Казацкіх апавесцях» М. Чайкоўскага, інш.

Тарас Шаўчэнка – званар нацыянальнага і сацыяльнага вызвалення ўкраінскага народу. Шматграннасць творчай дзейнасці: паэт, празаік, драматург, мастак. Зборнік «Кабзар» (1840). Рамантызм, сентыменталізм і рэалізм у творчасці: жанр уская, паэмы «Кацярына», «Сон», «Каўказ», «Ерэтык», пасланне «І мёртвым, і жывым...». Творчасць перыяду турэмнага зняволення і ссылок. Цыкл «У каземаце» (1847), захаляўныя кніжкі («Нявольніцкая муза»), Кос-Аральскі цыкл. Проза Т. Шаўчэнкі. Творчасць пасля ссылок. Трыпціх «Доля», «Муза», «Слава» – як сімвал чэснасці і непахіснасці паэта-грамадзяніна. Сацыяльна-філасофская паэма «Марыя». Велічны вобраз Богамаці, гуманістычны пафас паэмы. Смерць Шаўчэнкі. Пахаванне. Перапахаванне ва Украіне. Значэнне спадчыны Шаўчэнкі для еўрапейскай літаратуры і культуры. Т. Шаўчэнка і Беларусь: кантактна-тыпалагічныя сыходжанні. Янка Купала і Тараса Шаўчэнка. Максім Багдановіч – даследчык паэзіі Тараса Шаўчэнкі. Пераклады Шаўчэнкі на беларускую мову.

Грамадска-палітычная сітуацыя ва Украіне ў другой палове XIX ст., яе ўплывы на культурна-мастацкае, літаратурнае жыццё. Пераслед украінскай культуры з боку ўладаў (урадавыя рэпрэсіі 60-х гадоў, Валугейскі цыркуляр 1863 г. і інш.). Украінская літаратура паслярэформеннай эпохі. Паглыбленне рэалізму і дэмакратычных тэндэнцый (М. Ваўчок, Ю. Фядзьковіч, Л. Глібаў, С. Руданскі), пашырэнне жанрава-стылёвых магчымасцей украінскай паэзіі і прозы. П. Куліш як пісьменнік, этнограф, культурны дзеяч.

“Этнаграфічны рэалізм” творчасці Івана Нячуй-Лявickaга і Панаса Мірнага. Тэма “галоднай волі”, раманная творчасць празаікаў у кантэксце еўрапейскага «сялянскага эпасу».

Українські театр і драматургія апошньої чверті XIX ст. Створення українського театру карофеєв. Творча спадщина Марка Крапівницького, Михайла Старицького, Івана Карпенко-Карого – характер драматичного конфлікту, поглиблення психологізму, модернізація жанрової структури.

Іван Франко. Энцыклапедычнасць творчай асобы І.Франко: паэт, празаік, драматург, літаратуразнаўца, гісторык, фалькларыст, мовазнаўца, перакладчык, эканаміст, кнігазнаўца. Роля Франко як грамадскага і навуковага дзеяча ў развіцці сацыяльна-палітычных і культурных працэсаў у Аўстра-Венгрыі, Галічыне, усёй Украіне ў цэлым. Сацыяльная завастанасць лірыкі паэта («Гімн», «Каменяры», «Турэмныя санеты»). Расшырэнне жанрава-стылёвай палітры: драма ў верхах «Завялае лісце» (1896). Паэма «Майсей» (1905) – другі «запавет» украінскай літаратуры. Проза пісьменніка: жыццё і барацьба рабочых-нафтавікоў у “барыслаўскім цыкле”. І. Франко-драматург: наватарства п’есы «Украдзенае шчасце». Тыпалогія сімвалаў «украдзенага шчасця» «забранага краю» ў беларускай літаратуры. І.Франко ў ацэнцы М. Багдановіча. Пераклады І. Франка на беларускую мову.

Літаратурны працэс канца XIX – пачатку XX ст.: абнаўленне зместу, шырыня жанрава-стылёвай палітры. Прыход кагорты паэтаў-наватараў (У. Самійленка, М. Вараны, А. Алесь, А. Крымскі, Б. Лэпкі, П. Карманскі). Выдатны аналіз украінскай паэзіі часу ў літаратуразнаўчых артыкулах М. Багдановіча ("Грицько Чупринка"). Літаратурныя дыскусіі пра шляхі развіцця культуры: асэнсаванне народніцтва і мадэрнізму.

Міхайла Кацюбінскі. Спалучэнне рэалізму і імпрэсіянізму, народніцкай эстэтыкі і мадэрнісцкай. Разнастайнасць тыпажу ў творах пра падзеі 1905 г.: апавяданне "Коні не вінаватыя", апавесць "Fata morgana". Акварэльнасць навел крымска-малдаўскага цыклу: "На камені". Проза патоку святодомасці: "Цвет яблыні", "Intermezzo". Гуцульская тэматыка, філасофская канцэпцыя апавесці "Цені забытых продкаў". Індывідуальны стыль М. Кацюбінскага ў кантэксце еўрапейскай літаратуры. Тыпалагічныя паралелі з К. Гамсунам, А. Чэхавым, З. Бядулем, Цёткай. М. Багдановіч пра Кацюбінскага. Творы Кацюбінскага ў беларускамоўным узнаўленні.

Васіль Стафанік. Галіцкая «Пакуцкая тройца»: Леся Мартовіч і Марка Чарамшына як літаратурныя пабрацімы Стафаніка. Высокая эмацыйная напружанасць «сялянскай» тэмы ў навелістыцы («Кляновыя лісткі», «Катруса», «Скон» і інш.): трагізм, лірызм, псіхалагізм, экспрэсіўнасць і сугесцыйнасць. Беларускамоўныя пераклады твораў навеліста. Кузьма Чорны пра пісьменніка. В. Стафанік і беларускія навелісты: Ядвігін Ш., Змітрок Бядуля, М. Гарэцкі.

Творчасць Лёсі Українкі. Багацце тэм, матываў, вастрыня і актуальнасць праблематыкі, вытанчанасць паэтычнай формы лірыкі. Жанр драматычнай паэмы: суаднесенасць агульначалавечага і нацыянальнага. Драма-феерыя “Лясная песня” – “песня песень” украінскай літаратуры. Неарамантычны канфлікт паміж будзённасцю жыцця і высокімі памкненнямі душы; мадэрнісцкае сцверджанне духоўна-эстэтычнай сутнасці чалавека і ус творчых магчымасцей. Тыпалагічныя сувязі з еўрапейскай драмай – М. Метэрлінк, Г. Гаўптман, Я. Купала. Паэтычная традыцыя Г. Гейнэ ў паэзіі Лёсі Українкі. Класічна-літаратурныя і фальклорна-міфалагічныя вобразы ў творчасці Лёсі Українкі і М. Багдановіча. Мінск у лёсе Лёсі Українкі. Інтымная лірыка Лёсі Українкі і Сяргей Мяржынскі. Паэма “усская на світанні” С. Грахоўскага.

Літаратурны ўсва ў Украіне ў 20–30 гады ХХ ст. Актывізацыя нацыянальна-культурнага будаўніцтва, палітыка

«українізацыі», масавы прыход у літаратуру маладых сіл. Утварэнне літаратурных аб'яднанняў паводле ідэйна-эстэтычных прынцыпаў («Плуг», «Гарт», «ВУСПП», «Маладняк», «ВАПЛіте», «Марс» і інш.). Іх роля ў літаратурным і грамадска-культурным жыцці Украіны, сувязь з перыёдыкай Беларусі.

Паўло Тычына. Паэтычны зборнік «Сонечныя кларнеты». Ідэал гармоніі чалавека, прыроды, сусвету. Арганічнае спалучэнне фальклорна-нацыянальнага і лепшых дасягненняў сусветнага сімвалізму: музычнасць, дасканаласць «рытмагуку» і зрокавага малюнка. Эвалюцыя светапогляду. Культуралагічны ўклад творцы ў «аркадушнае» (вясёлкавае) яднанне народаў.

Максім Рыльскі як «неакласік». Арыентацыя на высокія ўзроўні сусветнай класікі і моцны нацыянальны фермент творчасці (зб. «На белых астравах», «Сіняя далячынь», «Ружы і вінаград»). Актыўная праца над перакладамі класікаў сусветнай літаратуры (А. Міцкевіч, А. Пушкін). М. Рыльскі і Беларусь. Творчы ўзлёт паэта ў 1950–1960-я гады.

Дынаміка жанрава-тэматычнага дыяпазону драматургіі. Маральныя дыскусіі ў эксперыментальна-псіхалагічных драмах У. Віннічэнкі: спадчыннасць і маральны выбар, грэх і парушэнне прыроднага закону («Грэх», «Закон»). Змаганне двух тэатральных школ: тэатра імя Івана Франка – за праўдападабенства, «Беразоля» Леся Курбаса – за ўмоўнасць і псіхалагізм. Маргіналізацыя сатырычных і трагедыйных жанраў. Экспрэсіяністычнасць, барокавая выразнасць на ўсск неарэалізму ў камедыях Міколы Куліша. «Філалагічная камедыя» «Міна Мазайла»: нацыянальныя ідэі, канфлікт маралі і ўсска, «культурныя» памкненні абывацеля. ўсская з «Тутэйшымі» Янкі Купалы. П'есы М. Куліша як украінскі варыянт еўрапейскай драмы абсурду.

Мікола Хвылявы і пошукі ўкраінскай прозы 20-30-х гг. XX ст. Трактаты «Думкі супраць цячэння» М. Хвылявога як увабленне пафасу філасофскіх і эстэтычных поглядаў украінскіх творцаў у змаганні з афіцыйнай прапагандай. «Рамантыка вітаізму» як стылёвая дамінанта зборнікаў «Сінія эцюды», «Восень». Сінтэз імпрэсіянізму і экспрэсіянізму на неарамантычным падмурку. Антыгуманізм рэвалюцыйнага фанатызму «Я (Рамантыка)», трагедыя «лішніх людзей», «страчанага пакалення» («Санаторная зона», «Вальдшнепы»). Асаблівасці сатыры: апавесць «Іван Іванавіч». Традыцыі М. Гогаля, Дж. Свіфта, А. Чэхава. Тыпалагічныя паралелі: М. Хвылявы і ўсская проза – Б. Пільняк, А. Платонаў, Я. Замяцін; Хвылявы – і Ф. Кафка, Хвылявы і Беларусь – М. Зарэцкі, А. Мрый, Кузьма Чорны.

Асноўныя тэндэнцыі ў савецкай украінскай літаратуры перыяду сталінскіх рэпрэсій. Пратэст супраць безаблічнасці і дэнацыяналізацыі ў кінатрагедыі «Украіна ў агні» А. Дажэнькі, у раманах «Жывая вада» Ю. Яноўскага, «Жоўты князь» В. Баркі, «Сад Гетсыманскі» І. Багранага, «Ратонда душгубцаў» Т. Асьмачкі, лірыцы У. Сасюры і інш. Творчасць пісьменнікаў-эмігрантаў: «Пражская школа» украінскай літаратуры.

Шляхі развіцця ўкраінскай літаратуры другой паловы XX стагоддзя. Адраджэнне гуманістычных традыцый у перыяд «хрушчоўскай адлігі». Проза Алеся Ганчара. Асуджэнне вайны і выкрыццё палітыкі недаверу ўлады да чалавека, маральна-этычная праблематыка раманаў «Чалавек і зброя», «Тронка». Асэнсаванне канфлікту Чалавека з Часам і Эпохай, нацыянальная ідэя ў раманах «Сабор». Проза Паўла Заграбельнага як своеасаблівая энцыклапедыя псіхалагічна-маральных праблем грамадства ў эпоху навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Філасофская аналітычнасць гісторыка-псіхалагічных раманаў «Дзіва», «Раксалана». Шырыня зацікаўленняў пісьменніка ў часе (ад мінулага да сучаснага) і прасторы (ад старажытнай Русі да культур Усходу і Захаду). Тыпалагічныя паралелі з Л. Талстым, І. Франка, А. Франсам.

Творчасць паэтаў – «шасцідзсятнікаў». Ліна Кастэнка. Гармонія ўраўнаважанасці, лірызм, дасканаласць формы – дамінантныя рысы мастацкай індывідуальнасці паэтэсы. Хваля «рэсталізацыі» ў дачыненні да мастацтва ў краіне. Шаснаццацігадовая забарона на друкаванне твораў паэтэсы. Водгукі мастацкага светаўспрымання Лесі Украінкі, Ф. Петраркі, неакласічныя традыцыі М. Рыльскага: зборнікі «Над берагамі вечнае ракі», «Сад нетанучых скульптур». Гістарызм вершаванага рамана «Маруся Чурай» – ўзмацненне нацыянальна-патрыятычнага пафасу, псіхалагізацыі апаведу. Шматпланавасць канфліктаў, выразнасць характараў. Тыпалагічныя паралелі з Б. Ахмадулінай, Н. Мацяш, В. Коўтун, Р. Баравікавай, Л. Дранько-Майсюком. Пераклады твораў Л. Кастэнка на беларускую мову.

Васіль Стус (1938–1985) – паэт і няскораны змагар за волю Украіны. Праваабарончая дзейнасць, выступленні ў абарону акадэміка А. Сахарава. Зборнікі «Зімовыя дрэвы», «Палімпсесты»: шырыня праблематыкі, трагізм нацыянальнай гісторыі, барацьба за нацыянальную ідэю, грамадзянскае крэда сучасніка і творчы абавязак пісьменніка, матыў трагічнага кахання, пытанне экзістэнцыйнага выбару чалавека.

Дзьмітро Паўлычка. Паяднанне ў творчасці нацыянальных традыцый усходу і захаду Украіны, канкрэтнасці, строгасці карпацкай готыкі і шырыні мастацкага светабачання стэпавай Украіны. Стылёвыя асаблівасці: спляў нацыянальнай традыцыі (Т. Шаўчэнка, І. Франка, М. Рыльскі), лірызму фальклорнай плыні, вопыту сусветнага паэтычнага мастацтва. Высокая культура верша, філасафічнасць, энергія інтэлектуальнага пошуку, адданасць класічным формам верша (санеты, тэрцыны, хоку, рубай і інш.). Уклад Д. Паўлычкі ў развіццё ўкраінска-беларускіх культурных кантактаў. Санетары Янкі Купалы ва ўзнаўленні Д. Паўлычкі.

Агульныя тэндэнцыі літаратурнага працэсу канца XX – пачатку XXI ст. Літаратура часу перабудовы. Даследчыцкая праца навукоўцаў. Літаратура «расстралянага бясмерця». Мадэрнізм і постмадэрнізм ва ўкраінскай літаратуры канца XX ст.

Львоўскі літаратурны андэграунд 1970-х гг. (аб'яднанне «Скрыня»), далейшыя авангардысцкія пошукі паэтаў 1980-х (В. Герасым'юк, І. Рымарук, І. Малковіч), прэзаікаў (Ю. Выннычук, В. Мэдвідзь, Я. Пашкоўскі, А. Забужка і інш.). Літаратурныя згуртаванні як паэтычны неаавангард канца стагоддзя: «Бу-Ба-Бу» (Ю. Андруховіч, В. Небарак,

А. Ірванец), "Лу-Го-Сад" (І. Лучук, Н. Ганчар, Р. Садлоўскі і інш.), "Прапала Грамата" (С. Лыбань, Ю. Пазаяк, В. Недаступ), "Новая дэгенерацыя" (С. Працюк, І. Анрусяк, І. Цыпердзюк). Творчасць пісьменнікаў памежжа XX і XXI ст. (С. Жадан, Р. Скіба, Ю. Бедрык, Мар'яна Саўка, Марыянна Кіяноўская і інш.). "Станіслаўскі феномен" (Ю. Андруховіч, Т. Прахаська, Ю. Іздрык і інш.).

Змаганне неаавангардыстаў з папярэднікамі. Карнавалізацыі і травеставанне як спосаб аспрэчвання заідэалагізаваных стэрэатыпаў. Хуткаплыннае і вечнае ў жыцці і паэзіі. Пошукі і знаходкі пражайцаў. Раман жахаў "Маскавіяда" Ю. Андруховіча, фантастычны раман "Матріопаль" В. Тарнаўскага, крымінальны раман "Я, зомбі" Л. Канановіча. Натуралістычныя, сюррэалістычныя, гатычныя тэксты В. Мэдвідзя ("Лёх"), А. Ульяненкі ("Сталінка"), А. Жоўны ("Партытура на магільным камені"), Ю. Гудзя ("Не-Мы"), "школьныя аповесці" Любка Дэраша.

Перагукі і палемікі падчас пералому ў светаўспрыманні творцаў. Эстэтычныя платформы і «выклічныя тэксты» неаавангардыстаў. Суб'ектыўнае і аб'ектыўнае процістаянне жанраў і стылёвых плыняў. Супярэчнасці развіцця неаавангардысцкай плыні.

7. Гісторыя чэшскай літаратуры

Ключавыя словы: чэшская/ чэхаславацкая літаратура, тэндэнцыі развіцця, гісторыя, літаратура, аўтар, твор, пісьменнік, мастацкая сваеасабліваць

Старажытная чэшская літаратура. Пачатак літаратурнай творчасці ў вялікамараўскую эпоху (IX ст.). Асветніцкая дзейнасць Канстанціна – Кірыла і Мефодзія ў Маравіі. Распаўсюджванне хрысціянства, славянскай пісьменнасці. Пераклады на стараславянскую мову асноўных літургічных тэкстаў. Стараславянская Біблія. "Проглас" – прадмова да перакладу Евангелля, яго тэалагічнае і літаратурнае значэнне. Агіаграфічная літаратура: "Жыццё Канстанціна", "Жыццё Мефодзія".

Суснаванне стараславянскай і лацінскай літаратур і культур у X-першай палове XI ст. Стараславянскія і лацінскія паданні пра князя Вацлава і яго бабку Людмілу. Старажытныя ўзоры чэшскай духоўнай лірыкі.

Панаванне лацінскай літаратуры ў XI-XIII ст.ст. Старадаўняя чэшская гісторыяграфія: Космава хроніка, Збраслаўская хроніка. Чэшская сярэднявечная лірыка пазначанага прамежку. Сталае сярэднявечча ў чэшскай культуры (XIV ст.). Супрацьстаянне нямецкай экспансіі, рух за аб'яднанне Чэшскай дзяржавы, праблема нацыянальнай мовы і літаратуры. Нацыянальны ўздым чэшскай нацыі і культуры ў эпоху праўлення Карла IV. Гатычная культура чэшскіх земляў.

Чэшская "Александрыяда" як першы вершаваны рыцарскі раман. Далімілава хроніка – першы гістарычны твор на чэшскай мове. Чэшская лірыка. Вершаваныя легенды: "Жыццё св. Катарыны", "Легенда пра св. Пракопа". Развіццё старажытнай чэшскай драмы: "Гандляр гаючымі мазямі". Дадактычная паэзія ў чэшскай літаратуры: алегарычная паэма Сміля Фляшкі з Пардубіч "Новая рада". Тэалагічная і філасофская літаратура чэшскага сярэднявечча: "Ткадлічэк". Жыццё і творчасць Томаша Шцітнага. Асветніцкая дзейнасць пісьменніка. "Вышаградскі зборнік". Шцітны як прадвеснік гусіцкага руху. Распаўсюджванне падарожнай, аўтабіяграфічнай і перакладной літаратуры. Падарожныя нататкі Марка Пола і Мандэвіля, жыццяпіс Карла IV. Узнікненне любоўнай лірыкі. Жанравая разнастайнасць чэшскай літаратуры сярэднявечча. Асноўныя тэндэнцыі развіцця нацыянальнай літаратуры дадзенага перыяду.

Гісторыя чэшскай літаратуры XV-XVIII стагоддзяў. Гусіцкая і антыгусіцкая літаратуры (з 70-х гг. XV ст.). Абвастрэнне сацыяльных і нацыянальных праблем у Чэшскай дзяржаве. Узнікненне гусіцкага руху, заснаванага на крытыцы каталіцкай царквы. Атрыманне ім з боку афіцыйнай царквы назвы ерасі. Жыццё і дзейнасць Яна Гуса – пісьменніка, багаслова, грамадскага дзеяча, рэктара Пражскага Універсітэта, ідэалага руху супраць нямецкага засілля ў чэшскай дзяржаве і панавання каталіцкай царквы. Гімны і песні Яна Гуса. Жанр казанняў. Іх палемічны характар. Філалагічныя працы Я. Гуса. Рэформа правапісу Гуса, яе значэнне для развіцця чэшскай мовы. Зборнік трактатаў "Посціла", лісты Гуса. Значэнне асобы і ідэй Яна Гуса для нацыянальнай культуры. Іеранім Пражскі. Ян Жэліўскі. Ян Ракіцана: жанр трактата ў творчасці пісьменніка. Вавржынец з Бржэзава: "Соннік", "Песня пра перамогу каля Дамажліц".

Развіццё гусіцкай і антыгусіцкай літаратуры. Жанры трактата і песні, іх распаўсюджванасць і значнасць. "Істэбніцкі канцыянал" – самы знакаміты зборнік гусіцкіх песень. Палітычныя, духоўныя і ваенныя песні гусітаў. Агітацыйная і палемічная паэзія. "Парныя" творы гусіцкай паэзіі.

Жыццё і дзейнасць Пятра Хельчыцкага. Галоўныя творы пісьменніка: "Пра бой духоўны", "Сець веры". Уплыў філасофіі Хельчыцкага на дзейнасць Абшчыны чэшскіх братаў і іх паслядоўнікаў.

Гістарыяграфія гусіцкага перыяду: вершаваная "Новая хроніка" Пракопа, "Старыя летапісы чэшскія".

Гуманізм, рэнесанс, рэфармацыя (з 70-х гг. XV ст. да 20-х XVII ст.). Грамадскія і культурныя ўмовы развіцця чэшскай літаратуры пазначанага перыяду. Распаўсюджванне ў Чэхіі гуманістычных ідэй. Дзве плыні чэшскага гуманізму: арыстакратычная лацінская і нацыянальная, звязаная з развіццём чэшскай мовы і літаратуры, айчынай гісторыі і права. Спецыфічны характар рэнесансу на Мараве і ў Чэхіі: уплыў рэфармацыі, спрэчак паміж католікамі і пратэстантамі. Асветніцкая дзейнасць Яна Благаслава, яго заслугі па ўдасканаленню чэшскай літаратурнай мовы. Творчая дзейнасць Віктарына Карнэля з Вшггрд. Паэма «Майскі сон» Гінэка з Падэбрад. Шымон Ломніцкі з Будце.

Лацінская гуманістычная літаратура: Даніэль Адам з Велеславіна, Ян Кампанус Ваднянскі. «Чэшская хроніка» Вацлава

Гайка з Лібачан. Новы пераклад Бібліі на чэшскую мову—“Краліцкая Біблія”. Пачатак кнігадруку на чэшскай мове, развіццё навукі, асветы. Кніжкі для народнага чытання. Сатырычная, парадыйная творчасць: “Спіс доктара Грабіяна”, “Пахвля падагры”. Дзейнасць Ф.Скарыны ў Празе.

Барока і контррэформацыя (20-я гг. XVII-70-я гг. XVIII ст.). Германізацыя краіны пасля паражэння нацыянальна-вызваленчага руху пад Белай гарой (1620). Наступ на чэшскую культуру, імкненне знішчыць чэшскую мову. Антыгабсбургская скіраванасць чэшскай нацыянальнай інтэлігенцыі. Закат Рэнэсансу і першая фаза барока ў першай палове XVII ст.

Чэшская культура ў эміграцыі, яе пранікненне ў еўрапейскую свядомасць.

Ян Амос Коменскі Асветніцкая дзейнасць. Педагагічныя працы (“Вялікая дыдактыка”), іх сусветнае значэнне. Філасофскія ідэі (“Пансафія”). “Лабірынт свету і рай сэрца” як самы значны мастацкі твор XVII ст. “Амстэрдамскі канцыянал”—збор духоўных гімнаў Коменскага, самае значнае дасягненне лірыкі паэта.

Афіцыйная літаратура, яе клерыкальна-дыдактычны пафас. Ганенне на гусітаў, знішчэнне гусіцкіх кніг і помнікаў чэшскай даўніны. Забарона чэшскай мовы ў школах і афіцыйных установах.

Барочная паэзія: свецкая паэзія Яна Вацлава Росы, духоўныя вершы Адама Міхны з Атрадавіц, Фелікса Кадлінскага, Бендржыха Брыдэля. Творчасць Ф.Кацманэка: народная балада, казка, драма. Творчасць Б.Бальбіна.

Заняпад барока, з’яўленне ананімных сатырычных твораў.

Гісторыя чэшскай літаратуры эпохі нацыянальнага адраджэння (80-я гг. XVIII-сярэдня XIX ст.). Агульная характарыстыка руху нацыянальнага адраджэння ў Чэхіі. Асветніцтва, класіцызм і сентыменталізм у Чэхіі памежжа XVIII- XIX ст. Развіццё перыядычных выданняў. Дзейнасць і працы першых асветнікаў, з’яўленне паэтычных твораў на роднай мове. Філалагічная генерацыя ў чэшскай літаратуры: працы чэшскіх і славацкіх гісторыкаў, славістаў. Дзейнасць і сачыненні Ё.Добраўскага і Ё.Юнгмана, іх роля ў развіцці чэшскай мовы і літаратуры. Працы па гісторыі і культуры славянскіх народаў П.Ё.Шафарыка. Навуковая і выдавецкая дзейнасць Ф.Палацкага: “Старадаўнія чэшскія летапісы”, “Гісторыя народа чэшскага ў Чэхіі і Маравіі”.

Чэшская паэзія канца XVIII- пач.XIX ст.: творчасць В.Тама, А.Я.Пухмаера. Фарміраванне чэшскага тэатра, яго роля ў развіцці нацыянальнай культуры, сувязь з народнай традыцыяй. Лялечны тэатр Мацея Копецкага. Драматургія В.К.Кліцеры, Ё.К.Тыла – заснавальнікі чэшскага нацыянальнага тэатра. Выдавецкая дзейнасць В.М.Крамерыуса.

Асноўныя этапы развіцця рамантызму: 20-я гг. (засваенне традыцый і паэтыкі вуснай народнай творчасці), 30-я гг. (псіхалагізм і філасафічнасць паэзіі і прозы). Тэндэнцыя рэалістычнага паказу жыцця ў творчай канцэпцыі рамантыкаў. Прадрамантызм. Я. Колар і яго паэма “Дачка Славы”, трактат “Пра літаратурную ўзаемнасць”. Філалагічная і гістарычная дзейнасць В.Ганкі і Ё.Лінды. Краладворскі і Зеленагорскі рукапісы. Творчасць рамантыкаў Ф.Л.Чэлакоўскага, К.Я.Эрбена, К.Г.Махі

Пачаткі рэалізму ў чэшскай літаратуры. Жыццёвы і творчы шлях К.Гаўлічка-Бароўскага, Б. Немцавай.

Грамадска-палітычная сітуацыя ў Чэхіі II паловы XIX стагоддзя як адзін з вызначальных і ўплывовых паказчыкаў культурнага жыцця краіны. Рост нацыянальна-вызваленчага руху, актывізацыя грамадска-палітычнага жыцця. Адраджэнне перарванага некалі працэса культурна-гістарычнага развіцця. Складанне сістэмы нацыянальнага культурнага жыцця Новага часу з яго інстытутамі і формамі. Літаратурнае жыццё Чэхіі II паловы XIX стагоддзя. Існаванне літаратуры і культуры цалкам на роднай мове. Сінхранізацыя чэшскага літаратурнага жыцця з еўрапейскім.

Літаратурныя часопісы і іх роля ў развіцці чэшскай літаратуры II паловы XIX стагоддзя. Альманах “Май” і яго роля ў літаратурным жыцці. Эстэтычныя погляды “маеўцаў”, іх барацьба за рэалізм. Узнікненне шэрагу літаратурных часопісаў: “Люмір”, “Кветкі”, “Асвета”, “Светазор”, “Рух”. Развіццё журналістыкі, аб’яднанне пісьменнікаў вакол папулярных часопісаў. Імкненне выйсці на еўрапейскі узровень. Шматлікія пераклады з розных, асабліва рускай, літаратур.

Рэалізм у творчасці Я.Нэруды, С.Чэха. Мастацкі свет вясковай прозы В.Галека. Ешцецкі і Старапражскі цыклы ў творчасці К.Светлай. Экзатычная тэматыка ў творчасці чэшскага паэта Ё.В.Сладэка. А.Ірасэк як заснавальнік чэшскага рамана-эпапеі і зачынальнік жанра гістарычнага рамана ў чэшскай літаратуры. Я.Врхліцкі як аўтар васьмідзесяціпяці арыгінальных паэтычных зборнікаў, перакладаў, п’ес. Жанр раманета ў творчасці Я.Арбеса. Старадаўнія міфы і чэшскія нацыянальныя паданні ў паэтычных творах Ю.Зэера. Сацыяльная проза А.Сташака і Т.Новакавай. Вясковая тэма ў творах К.В.Райса.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця чэшскай літаратуры памежжа XIX-XX стагоддзяў. Развіццё чэшскай паэзіі памежжа XIX-XX стагоддзяў. Багацце і разнастайнасць. Уплыў першай сусветнай вайны. Паступовы адыход ад прынцыпу індывідуалізму і дэкадэнска-сімвалісцкага супрацьпастаўлення мастацтва і рэчаіснасці. Набліжэнне да праблем народа, грамадскай барацьбы. Пранікненне ў паэтычную творчасць зямных рэалій. Дэмакратызацыя верша з улікам вопыту дэкадэнска-сімвалісцкай паэзіі (П.Безруч, В.Дык, К.Томан, Ф.Гельнер, Ф.Шрамэк, С.К.Нейман). Антыграмадская пазіцыя, адмоўнае стаўленне да ўсяго старога маладой паэтычнай генерацыі.

Чэшская Мадэрна ў літаратуры і культуры. Каталіцкая Мадэрна: С.Боўшка, Кс. Дворжак, К. Достал-Люцінаў, Ф.Скалік. Чэшская літаратурная групка дэкадэнтаў вакол часопіса “Мадэрні рэвю”: А.Прохазка і І.Карасэк з Львовіч.

Арыентацыя на французкі дэкаданс. Развіццё чэшскага імпрэсіянізму: Ф.Х.Свобода, К.Чэрвенка, А.Сова, Ф.Шрамэк. Неарамантызм у чэшскай літаратуры: Ю.Зэр. Сімвалізм у чэшскай паэзіі: О.Бржэзіна, І.Карасэк з Львовіц, К.Главачак. Сацыяльная грамадзянская лірыка: Я.Нэруда, Св.Чэх, Ё.В.Сладэк. Развіццё жанра ліра-эпічныя песні: П.Безруч, С.К.Нэйман, А.Сова. Жанр паэмы ў творчасці С.Чэха, Я.Врхліцкага, Ю.Зэра, Ё.С.Махара. "Альманах 1914 года" і выступленне новай літаратурнай генерацыі перадаванай мадэрны.

Проза памежжа XIX-XX стагоддзяў. Развіццё жанраў апавядання і аповесці, гістарычнага і сацыяльнага рамана, рамана-хронікі, фельетона. Галоўныя тэмы: жыццё вёскі, сяродніх слаёў горада, карціны жыцця рабочых і заняпаду буржуазіі і дваранства. Існаванне прозы з класічным тыпам аповядання: традыцыйным сюжэтам, інтрыгай, прысутнасцю галоўных і другасных персанажаў, гарманічнымі суадносінамі знешняга і ўнутранага планаў (творы В.Райса, З.Вінтэра, К.М.Чапек-Хода, Й.Ш.Баара і інш.). Узнікненне адначасова твораў з паслабленай сюжэтна-эпічнай лініяй, твораў, у якіх акцэнт пераносіцца на ўнутранае жыццё герояў (проза Ф.Шрамэка, Р.Свободавай, В.Мршціка). Натуралізм ў чэшскай прозе: К.М.Чапек-Ход, А.Шлейгар, Г.М.Тільшава, В.Мршцік. Імпрэсіянізм і яго элементы ў псіхалагічнай прозе (творы Шрамэка, Бенешавай, Свободавай, В.Мршціка, Совы). Элементы экспрэсіянізму ў прозе Чапека-Хода, Бенешавай, Шрамэка. Тэндэнцыі нэакласіцызма ў праявіх творах Чапека-Хода, Совы, Дыка.

Развіццё чэшскай драматургіі: адкрыццё ў Празе ў 1883 г. Нацыянальнага тэатра. Стварэнне спрыяльных ўмоў для развіцця драматургіі. Патрыятычная і гістарычная тэматыка п'ес. Першыя драматургі Нацыянальнага тэатра: Я.Врхліцкі і Ю.Зэр. Рэалістычны кірунак як апазіцыя рамантычнай драме: Л.Строўпечніцкі, Г.Прэйсава, А.Ірасэк, браты А. і В.Мршцікі.

Камедыі Ф.К.Свободы, Ё.Штрлба, В.Штэха. Пранікненне дэкадансу на сцэну праз драматургію Я.Гільберта, К.Г.Гіла і іншых. П'есы В.Дыка, Ф.Шрамэка.

Культура Сэцэсэ, асноўныя тэндэнцыі, прадстаўнікі.

Зараджэнне крытычнай генерацыі ў Чэхіі памежжа XIX-XX стагоддзяў.

Чэшская літаратура першай паловы XX стагоддзя. Міжваенны перыяд як адзін з самых спрыяльных у гісторыі чэшскай славеснасці. Грамадска-палітычныя і сацыяльныя ўмовы развіцця чэшскай культуры і літаратуры I паловы XX стагоддзя. Духовная атмасфера ў краіне. Агульная характарыстыка культурнага жыцця Чэхаславакіі: літаратурныя рухі, выдавецтвы, арганізацыі. Два этапы ў развіцці чэшскай літаратуры I паловы XX стагоддзя.

Чэшская пралетарская паэзія і творчасць І.Волькера. Наватарства паэта. Паэзія Ё.Горы. Авангард у чэшскай літаратуры. Суполка "Дзевятсіл". Паэтызм як спецыфічная чэшская мастацкая сістэма. Маніфесты Нэзвала і Тэйгэ. Сюррэалізм у чэшскай паэзіі: В.Нэзвал, К.Бібл, Я.Сэйфэрт. Развіццё каталіцкай паэзіі імжваеннага перыяду: лірыка Я.Дурыха і Я.Заграднічака. Тэма смерці ў паэзіі Францішка Галаса. Інтравертная паэзія Уладзіміра Голана. Творчасць В.Завады.

Першая сусветная вайна ў чэшскай літаратуры (легіянерская, сатырычныя літаратура). Раман-эпапея Я.Гашака "Прыгоды бравага салдата Швейка". Унікальнасць твора.

Наватарская авангардысцкая проза У.Ванчуры. Сінтэз мадэрнасці і традыцыі. Раман-балада "Маркета Лазарава". Панарама гісторыі у "Карцінах з гісторыі народа чэшскага". Міфалагічная плынь чэшскай прозы: І.Ольбрахт і яго раман "Мікола Шугай разбойнік". Творчасць Марыі Майеравай. Шматпланавасць таленту К.Чапек.

Чэшская літаратура ў гады Другой сусветнай вайны. Папулярнасць класікі і гістарычнага жанру, алегарычных форм паэзіі.

Грамадска-палітычная і культурная сітуацыя ў Чэхаславакіі II паловы XX стагоддзя. Перыядызацыя літаратуры пазначанага перыяду: чэшскае літаратурнае жыццё 1945-1968 гг. Перыяд нармалізацыі ў чэшскай культуры (1968-1989 гг.). Афіцыйна выдаваемая чэшская літаратура II паловы XX стагоддзя. Эмігранцкая літаратура і чэшскі самвыдат II паловы XX стагоддзя Э.Гостаўскі, К.Пецка, І.Кліма, І.Груша і інш.). Асноўныя выдавецтвы і часопісы.

Паэтычная Група 42. «Паэзія будзённасці» і творчасць І.Штэталы, К.Шыктанца, М.Голуба, М.Фларыяна.

Чэшская драма абсурда і творчасць В.Гавэла, П.Кагоўта. Традыцыі Кафкі ў п'есе Івана Клімы «Замак».

Сацыяльныя супярэчнасці сучаснага свету і іх ўвасабленне ў духоўным жыцці чалавека ў раманах Л.Фукса. Сінтэз рэалістычных і ўмоўных форм у творчасці Л.Фукса. Экзістэнцыяльны раман У.Кёрнера. Жанрава-стылёвая адметнасць раманістыкі М.Кундэры. Мастацкі свет Л.Вацуліка. Чэшская эксперыментальная проза: В.Лінггартава, І.Выскачыл. Мастацкая арыгінальнасць экзістэнцыяльных раманаў Э.Гостаўскага. Жанр «вытворча-эратычнага рамана» ў прозе У.Парала. Выразнік чэшскай ментальнасці Б.Грабал і яго праявіх спадчына. Мастацкая віртуознасць раманаў і аповесцяў Ё.Шкворацкага. Постмадэрнісцкія раманы М.Вівэга і І.Кратахвіла.

Мастацкія пошукі сучаснай чэшскай літаратуры (пасля 1989 г.). Творчасць Г.Андранікавай, А.Баяі, Я.Топалы і інш.

Спіс навукова-метадычнай літаратуры па курсу

Спіс асноўнай літаратуры

1. История литератур западных и южных славян. Т.1-3. – М. : Индрик, 1997-2001.
2. История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т 1. – М. : Индрик, 1995. – 389 с.
3. История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т 2. – М. : Индрик, 2001. – 420 с.
4. Кравцов, Н.И. Проблемы сравнительного изучения славянских литератур / Н.И. Кравцов – М. : Изд-во МГУ, 1973. – 237 с.
5. Липатов, А. В. Славянское Просвещение в общеевропейском контексте // Литература эпохи формирования наций в Центральной и Юго-Восточной Европе: Просвещение. Национальное возрождение. – М., 1982. – с. 20 – 96.
6. Лихачев, Д. С. Поэтика древнерусской литературы / Д. С. Лихачев. – М. : Наука, 1971. – 345 с.
7. Праграмы асноўных і спецыяльных курсаў па гісторыі славянскіх літаратур. Пад рэдакцыяй І.А.Чароты. – Мн. : БДУ, 2000. – 101 с.
8. Пыпин, А.Н. Спасович, В.Д. Обзор истории славянских литератур / А.Н. Пыпин. – СПб., 1865. – 556 с.
9. Пыпин, А.Н. Спасович, Д. История славянских литератур / А.Н. Пыпин. – СПб., 1879. – 412 с.
10. Славянскія літаратуры: Постаці. – Мн.: БДУ, 2003. – 198 с.
11. Славянскія літаратуры: Постаці (II). – Мн.: БДУ, 2003. – 178 с.
12. Славянскія літаратуры: Праблемы развіцця. Зборнік артыкулаў / Пад рэдакцыяй д.ф.н. праф. І.А.Чароты. – Мн.: РІВШ БДУ, 2003. – 285 с.
13. Славянскія літаратуры: праблемы развіцця–II. – Мн. : БДУ, 2007. – 210 с.

СПІС ДАДАТКОВАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Гісторыя балгарскай літаратуры

1. Бончев, Н. Литературна критика и публицистика: Избр. / Н. Бончев. – София: Народна младеж, 1968. – 285 с.
2. Българска литературна критика: Антология. – София : Български писател, 1968. – 316 с.
3. Георгиев, Е. Българската литература в общеевропейски контекст / Е. Георгиев. – София: Народна младеж, 1984. – 178 с.
4. Димов, Г. Из историята на българската литературна критика / Г. Димов. – София: Български писател, 1972. – 121 с.
5. Жечев, Т. Литература и история / Т. Жечев. – София: Народна младеж, 1989. – 405 с.
6. Зарев, П. История на българската литературна критика. Т. 1-3. / П. Зарев. – София : Старинният файтон, 1995-1996. – 231 с.
7. Зарев, П. Панорама на българската литература: В 5 т. / П. Зарев. – София: Народна младеж, 1966-1976. – 316 с.
8. Игов, Св. История на българската литература (1878-1944) / Св. Игов. – София: Български писател, 1990. – 125 с.
9. История на българската литература: В 4 т. – София : Народна младеж, 1962-1976. – 234 с.
10. История на българския театр. Т. 1-3. – София : Старинният файтон, 1997-1998. – 316 с.
11. Каролев, С., Благов, Д., Кирков, Г. Творчески портрети / С. Каролев, Д. Благов, Г. Кирков. – София : Наука и изкуство, 1972. – 210 с.
12. Куюнджиев, К. Критика и литературна история / К. Куюнджиев. – София : Наука и изкуство, 1980. – 324 с.
13. Ликова, Р. Българската беллетристика между двете войни / Р. Ликова. – София : Старинният файтон, 1965. – 285 с.
14. Ликова, Р. За някои особености на българско поезия 1923-1944 / Р. Ликова. – София : Български писател, 1962. – 142 с.
15. Ликова, Р. Поезия на 70-те и 80-те години / Р. Ликова. – София: Народна младеж, 1994. – 374 с.
16. Неделчев, М. Социалното битие на критическите идеал (за Тончо Жечев) // Литературна мисъл. 1979. – 178 с.
17. Ничев, Б. Критика и литературен живот / Б. Ничев. – София: Народна младеж, 1980. – 179 с.
18. Очерци по история на българската литература след Девети септември 1944 г. Т. 1-2. – София : Български писател, 1990. – 341 с.
19. Пенев, П. Лекции по история на новата българска литература. В 4 т. / П. Пенев. – София : Старинният файтон, 1975. – 346 с.
20. Райнов, Б. Портрети / Райнов Б. – София : Български писател, 1975. – 184 с.
21. Речник на българската литература. Т. 1-2. – София : Старинният файтон, 1976-1977. – 274 с.
22. Русев, П. История на българската литература от Смирненски до наши дни / П. Русев. – София : Наука и изкуство, 1957. – 316 с.
23. Цанев, Г. Писатели и проблеми / Г. Цанев. – София: Народна младеж, 1965. – 269 с.
24. Андреев, В.Д. История болгарской литературы / В.Д. Андреев. – М. : Высшая школа, 1987. – 218 с.
25. Андреев, В.Д. Пути и проблемы развития прозы в социалистической литературе Болгарии/ В.Д. Андреев. – Л. : Ленинградский университет, 1986. – 410 с.
26. Гачев, Г.Д. Ускоренное развитие литературы (на материале болгарской литературы первой половины 19 века) / Г.Д. Гачев. – М. : Наука, 1964. – 162 с.
27. Единство и многообразие: Литературно-художественная критика в НРБ. – М., 1979. – 173 с.
28. Жечев, Т. Судьба народа – судьба литературы / Т. Жечев. – М., 1987. – 285 с.
29. Зарев, П. Панорама болгарской литературы в 2-х т. / П. Зарев. – М. : Изд. Московского университета, 1976. – 178 с.
30. Злыднев, В.И. Русско-болгарские литературные связи 20 века / В.И. Злыднев. – М. : Изд. Московского

- университета, 1964. – 210 с.
31. Карцева, З.И. Особенности развития болгарской прозы 60-80-х гг. / З.И. Карцева. – М. : Изд. Московского университета, 1990. – 295 с.
32. Лилеева, И.А. Современная болгарская литература / И.А. Лилеева. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1961. – 316 с.
33. Марков, Д.Ф. Болгарская литература наших дней / Д.Ф. Марков. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1969. – 146 с.
34. Марков, Д.Ф. Болгарская поэзия первой четверти 20 века / Д.Ф. Марков. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1959. – 285 с.
35. Марков, Д.Ф. Из истории болгарской литературы / Д.Ф. Марков. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1973. – 178 с.
36. Ничев, Б. Современный болгарский роман: к истории и теории эпического в современной болгарской художественной прозе / Б. Ничев. – М. : Наука, 1983. – 210 с.
37. Очерки истории болгарской литературы 19-20 вв. – М. : Изд. Московского университета, 1959. – 178 с.
38. Пономарева, Н.Н. Современная болгарская драматургия / Н.Н. Пономарева. – М. : Наука, 1974. – 316 с.
39. Семов, М. Българини – познат и непознат / М. Семов. – София : Български писател, 1987. – 390 с.
40. Современная болгарская беллетристика. – София : Български писател, 1959. – 123 с.
41. Современная болгарская проза и литературы европейских социалистических стран. – М. : Наука, 1985. – 261 с.
42. Файгелеринт, Д.М. Болгарская литература за 50 лет (1918–1968) / Д.М. Файгелеринт. – Калинин : Лабиринт, 1974. – 210 с.

Гісторыя польскай літаратуры:

1. Burkot, St. Proza polska 1945-1980 / St. Burkot. – Kr., 1989. – 432 s.
2. Bustachiewicz, L. XX-lecie międzywojenne / L. Bustachiewicz. – W-wa, 1991. – 278 s.
3. Klimowicz, M. Literatura oświecenia / M. Klimowicz. – W-wa, 1988. – 336 s.
4. Kulczycka-Saloni, J., Straszewska M. Romantyzm. Pozytywizm / J. Kulczycka-Saloni. – W-wa, 1990. – 328 s.
5. Kulczycka-Saloni, J., Maciewska I., Makowski A., Taborski R. Młoda Polska / J. Kulczycka-Saloni, I. Maciewska, A. Makowski, R. Taborski. – W-wa, 1990. – 220 s.
6. Literatura polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny / pod red. A. Hutnikiewicza i A. Lama. – Warszawa, 2000 – 2 t.
7. Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny. – Warszawa, 1983. – 668 s.
8. Literatura polska: Od średniowiecza do oświecenia. – W-wa, 1988. – 582 s.
9. Markiewicz, H. Pozytywizm / H. Markiewicz. – W-wa, 1980. – 256 s.
10. Michałowska, T. Średniowiecze / T. Michałowska. – W-wa, 1994. – 348 s.
11. Pelc, J. Barok – epoka przeciwieństw / J. Pelc. – W-wa, 1993. – 288 s.
12. Straszewska, M. Romantyzm / M. Straszewska. – W-wa, 1977. – 336 s.
13. Wyka, K. Młoda Polska / K. Wyka. – Kr., 1977. – 374 s.
14. Ziomek, J. Renesans / J. Ziomek. – W-wa, 1973. – 422 s.
15. Historia literatury polskiej. – Mn., 1997. – 584 s.
16. Адам Міцкевіч і Беларусь. – Мн., 1998. – 410 с.
17. Адельгейм, И.Е. Польская проза межвоенного двадцатилетия: между Западом и Россией. Феномен психологического языка / И.Е. Адельгейм. – Москва. 2000. – 344 с.
18. Базилевский, А. Виткевич: повесть о вечном безвременье / А. Базилевский. – Москва, 2000. – 386 с.
19. Богомолова, Н.А. Польская романтическая драма / Н.А. Богомолова. – М., 1996. – 294 с.
20. Богомолова, Н.А. Польские и русские поэты XX века / Н.А. Богомолова. – Москва, 1987. – 362 с.
21. Вандроўнік далёні, вольнасці змагар : Размова пра вялікага паэта / склад. А.А. Ігнацьева. – Мазыр : Белы вецер, 1998. – 15 с.
22. Ведин, В.П. Послевоенная польская проза / В.П. Ведин. – Киев, 1991. – 198 с.
23. Ведин, В. П. Польская военная проза / В. П. Ведин. – К. : Наукова думка, 1980. – 251 с.
24. Вербес, Г.Д. Ярослав Ивашкевич / Г.Д. Вербес. – М.: Сов. писатель, 1985. – 254 с.
25. Витт, В.В. Стефан Жеромский / В.В. Витт. – М., 1961. – 316 с.
26. Выка, К. Статьи и портреты / К. Выка. – М. : Прогресс, 1982. – 220 с.
27. Гапава, В.І. Зменлівае і спрадвечнае: Вопыт тыпалагічнага даследавання беларускай і польскай "вясковай прозы" / В.І. Гапава. – Мн, 1975. – 362 с.
28. Гапава, В.І. Эліза Ажэшка: Жыццё і творчасць / В.І. Гапава. – Мн., 1969. – 276 с.
29. Горский, И.К. Адам Мицкевич / И.К. Горский. – М., 1955. – 274 с.
30. Горский, И.К. Исторический роман Сенкевича / И.К. Горский. – М., 1966. – 382 с.
31. Горский, И.К. Польский исторический роман и проблема историзма / И.К. Горский. – М., 1963. – 364 с.
32. Живов, М.С. Юлиан Тувим / М.С. Живов. – М.: Сов. писатель, 1963. – 307 с.
33. История польской литературы: в 2 т. / ред. коллегия : В.В.Витт, И.С.Миллер, Б.Ф.Стахеев, В.А.Хорев. – М., 1968-1969. – 2 т.
34. Липатов, А.В. Возникновение польского просветительского романа (проблемы национального и общеевропейского). / А. В. Липатов. – М.: Наука, 1974. – 302 с.
35. Липатов, А.В. Формирование польского романа и европейская литература / А.В. Липатов. – М., 1977. – 304 с.
36. Лойка, А.А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура / А.А. Лойка. – Мн., 1959. – 210 с.
37. Лойка, А.А., Перкін, Н.С. Беларуская-польскія літаратурныя ўзаемасувязі ў 19 ст. / А.А. Лойка, Н.С. Перкін. –

- Мн., 1963. — 294 с.
38. Мальдзіс, А.І. Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры 18 ст. / А.І. Мальдзіс. — Мн.: Маст. літ., 1982. — 256 с.
 39. Мальдзіс, А. І. На скрыжаванні славянскіх традыцый: Літаратура Беларусі пераходнага перыяду (другая палова XVII—XVIII стст.) / А. І. Мальдзіс. — Мн.: Навука і тэхніка, 1980. — 351 с.
 40. Мархель, Ул. Крыніцы памяці / Ул. Мархель. — Мн., 1990. — 328 с.
 41. Мархель, Ул. Лірнік вясковы / Ул. Мархель. — Мн., 1983. — 296 с.
 42. Мархель, Ул. Прысутнасць былога / Ул. Мархель. — Мн., 1997. — 342 с.
 43. Мірачыцкі, Л.П. Светлым ценем Адама Міцкевіча / Л.П. Мірачыцкі. — Мн., 1994. — 63 с.
 44. Мусиенко, С.Ф. Реалистический роман в польской литературе межвоенного двадцатилетия (20 — 30-е гг. XX в.): Монография / С.Ф. Мусиенко. — Гродно: ГрГУ, 2003. — 388 с.
 45. Мусиенко, С.Ф. Творчество Зофьи Налковской / С.Ф. Мусиенко. — Гродно., 2003. — 294 с.
 46. Оболевич, В.Б. История польской литературы (Средневековье, Ренессанс) / В.Б. Оболевич. — Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1983. — 168 с.
 47. Оболевич, В.Б. История польской литературы / В.Б. Оболевич. — Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1960. — 365 с.
 48. Пиотровская, А.Г. Леон Кручковский. Жизнь и творчество / А.Г. Пиотровская. — М., 1977. — 384 с.
 49. Пиотровская, А.Г. Творческий путь Марии Конопницкой / А.Г. Пиотровская. — М. : АН СССР, 1962. — 279 с.
 50. Польский романтизм и восточно-славянские литературы. — М. : Изд. Наука, 1973. — 288 с. Творчество Элизы Ожешко в эстетическом пространстве современности : сб. науч. ст. / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол.: С.Ф. Мусиенко [и др.]. — Гродно: ГрГУ, 2011. — 383 с.
 51. Хмяльніцкі, М. М. Польская драматургія XX стагоддзя. Дапаможнік для студэнтаў філалагічнага факультэта па спецыяльнасці 1-21 05 04 "Славянская філалогія" / М.М.Хмяльніцкі. — Мн.: БДУ, 2008. — 78 с.
 52. Хорев, В.А. Владислав Броневский / В.А. Хорев. — М.: Высш. школа, 1965. — 79 с.
 53. Цыбенко, Е.З. Польский социальный роман 40-70-ых гг. 19 века / Е.З. Цыбенко. — М., 1971. — 286 с.

Гісторыя сербскай літаратуры:

1. Беляева, Ю.Д. Литературы народов Югославии в России: Восприятие, изучение, оценка. Последняя четверть XIX — начало XX в / Ю.Д. Беляева. — М. : АН СССР, Ин-т славяноведения и балканистики, 1979. — 325 с.
2. Богданов, М. Сербская сатирическая проза конца XIX — начала XX века и некоторые вопросы теории сатиры / М. Богданов. — М. : Изд-во Акад. Наук СССР, 1962. — 151 с.
3. Война и память. Из опыта советской и югославской литератур. — М. : Наука, 1987. — 189 с.
4. Дмитриев, П.А., Сафронов, Г.И. Из истории русско-югославских литературных и научных связей / П.А. Дмитриев, Г.И. Сафронов. — СПб. : ЛГУ, 1997. — 156 с.
5. Заболотский, П.Н. Очерки русского влияния в славянских литературах нового времени. 1. Русская история в литературе сербского возрождения / П.Н. Заболотский. — Варшава, 1908.
6. Ильинский, Г. Лекции по истории южнославянских литератур / Г. Ильинский. — Харьков : ХГУ, 1908. — 195 с.
7. Кулаковский, П.А. Начало русской школы у сербов в XVIII веке. Очерк из истории русского влияния на югославянские литературы / П.А. Кулаковский. — СПб. : Русский вестник, 1903. — 230 с.
8. Литературы славянских и балканских народов конца XIX — начала XX веков. Реализм и другие течения. Сб-к. — М. : Наука, 1976. — 340 с.
9. Мещеряков, С. Н. Сербская литература второй половины XII — XIX вв.: Краткий очерк истории : Учеб. пособие / С. Н. Мещеряков. — М. : Макс- пресс, 2004. — 137 с.
10. Мовы ўсяго жывога: Сербскія народныя казкі / Уклад., прадм., пераклад І. Чароты. — Мн. : Мастацкая літаратура, 2007. — 220 с.
11. Па камянях, як па зорах. Выбраныя старонкі сучаснай югаслаўскай паэзіі. / Прадмова, даведкі і пераклад Н.Гілевіча. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1981. — 150 с.
12. Песни южных славян. — М. : Худож. лит., 1976. — 344 с.
13. Петров, Н. Исторический взгляд на взаимные отношения между сербами и русскими в образовании и литературе. / Н. Петров. — Киев : тип. С.Т. Еремеева, 1876. — с. 73.
14. Попович, П. Обзор истории сербской литературы. / П. Попович — СПб. : Типография Ю.Н. Эрлиха, 1912. — 185 с.
15. Поэзия социалистических стран Европы: Из поэзии Югославии / Сост. и примечания Б. Шуплецова. — М. : Наука, 1976. — 235 с.
16. Путилов, Б.Н. Русский и южнославянский героический эпос. Сравнительно-типологическое исследование. / Б.Н. Путилов. — М. Наука, 1971. — 367 с.
17. Радволина И.М. У одного костра: Портреты югославских писателей. / И.М. Радволина. — М. : Советский писатель, 1977. — 302 с.
18. Роман в современных южных и западных славянских литературах: Сб-к / Под ред. Н.И.Кравцова, Е.З.Цыбенко. — М. : Изд. Московского университета, 1973. — 323 с.
19. Сербская литература // Зарубежная литература средних веков : учебное пособие. — М. : Изд. Московского университета, 1975. — 245 с.
20. Сербская паэзія. / Уклад.: М.Джэркавіч, І.Чарота. — Мінск : БДУ, 1989. — 124 с.
21. Сербские народные песни и сказки из собрания Вука Стефановича Караджича / Составл., предисловие и примечания Ю. Смирнова. — М. : Художественная литература, 1987. — 326 с.
22. Сербский эпос. / Составление, вступ. ст. и комментарии Н.И.Кравцова. Т.1-2. — М., 1960. — 90 с.
23. Скерлић, Ј. — Историја нове српске књижевности. / Ј. Скерлић. — Београд : СКЗ, 1912, 1914. — 450 с.

24. Сперанский, М.Н. Деление истории русской литературы на периоды и влияние русской литературы на югославянскую. / М.Н. Сперанский. — Варшава : Wiedza Powszechna, 1896. — 250 с.
25. Српска књижевност. Антологија текстова. / Избор проф. др. Иван А. Чарота. Књ. I-V. — Мн. : БДУ, 2002—2007. — 180 с.
26. Степович, А. Очерки истории сербохорватской литературы. / А. Степович. — Киев : типография А. Заболотского, 1899. — 124 с.
27. Творонович, Г.П. Нравственный мир героя: Белорусская и югославская военная проза 60--70-х гг. / Г.П. Творонович. — Мн. : Бестпринт, 1986. — 230 с.
28. Ці страшны страх. Казкі народаў Югаславіі / Перакл.: Н.Гілевіч. — Мінск: Бестпринт, 1970. — 140 с.
29. Чарота, І.А., Трус, М.В. Югаславянскія літаратуры. : вучэбны дапаможнік. / І.А. Чарота, М.В. Трус. — Мн. : Бестпринт, 1999. — 117 с.
30. Шешкен, А.Г. Русская и югославянские литературы в свете компаративистики. / А.Г. Шешкен. — М. : Художественная литература, 2003. — 325 с.
31. Эпос сербского народа / Издание подготовил И.Н. Голенищев-Кутузов. — М. : Художественная литература, 1963. — 486 с.
32. Югаслаўскія апавяданні / Уклад., прадмова і даведкі Ц. Ачымавіч. — Мінск : Бестпринт, 1975.
33. Яковлева, Н.Б. Современный роман Югославии. / Н.Б. Яковлева. — М., 1980. — 348 с.
34. Deretic, J. Kratka istorija srpske književnosti. / J. Deretic. — Beograd : Svetlost, 1987. — 120 с.
35. Jugoslovenski književni leksikon. - Drugo dop. izdanje. — Novi Sad : Matica Srpska, 1984. — 209 с.

Гісторыя славацкай літаратуры:

1. Dejiny filozofického myslenia na Slovensku. — Bratislava: SS, 1987. — 346 s.
2. Dejiny Slovenska. I — II. — Bratislava: SS, 1987.
3. Dejiny slovenskej literatúry. Zv. I — III. — Bratislava: SS, 1958 — 341 s., 1960—267 s., 1965.—453 s.
4. Dejiny slovenskej literatúry. — Bratislava: SS, 1960.—685 s.
5. Dejiny slovenskej literatúry. — Bratislava: SS, 1984—1985.—255 s.
6. Dejiny slovenskej literatúry. Zv. 1 — 11. — Bratislava: SS, 1987.
7. Kapitoly z dejín slovenského divadla. I. — Bratislava: SS, 1967. — 432 s.
8. Slovensko IV (Kultúra). — Bratislava: SS, 1975. — 430 s.
9. Šmatlák, S. Dejiny slovenskej literatúry. Od stredoveku po súčasnosť. — Bratislava: Tatran, 1988.—780 s.
10. "История словацкой литературы". — М.: изд. "Наука", 1970. — 570 с.
11. Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы в эпоху Просвещения. — М.: изд. "Наука", 1988. — 188 с.
12. Людовит Штур и его время. — М.: Просвещение, 1992. — 245 с.
13. Мильников, А.С. Павел Шафарик—выдающийся ученый-славист. — М.-Л.: учпедгиз, 1963.—190 с.
14. На рубеже веков. — М.: Советский писатель, 1989. — 243 с.
15. Павол Йозеф Шафарик (к 200-летию со дня рождения). — М.: Просвещение, 1995. — 365 с.
16. Порочкина, И.М. Л.Н.Толстой и славянские литературы. Литературно-эстетические и социально-философские взаимосвязи второй половины 19-начала 20 в. — Л., 1983. — 165 с.
17. Ян Коллар — поэт, патриот, гуманист. — М.: Советский писатель, 1993.—254 с.
18. Черевка, В. Проблемы словацко-советских литературных связей 20-30-х гг. (по страницам ж."ДАВ"). — М.: изд."Наука", 1972. — 287 с.
19. Кишкин, Л. Словацко-русские литературные контакты в 19 веке: разыскания, исследования, сообщения. — М.: Советский писатель, 1990. — 240 с.
20. Рокина, Г.В. Ян Коллар и Россия: исторические идеи славянской взаимности в российском обществе первой половины 19 века. — Йошкар-Ола.1998.—180 с.

Гісторыя ўкраінскай літаратуры:

1. Бабышкін, О. Леся Украінка. / О. Бабышкін. — М., 1970. — 254 с.
2. Иванов, Л. Михаил Коцюбинский : критико-биографический очерк / Л. Иванов. - К.: Гослитиздат, 1956. - 184 с.
3. Ивакин, Ю. Сатира Шевченко / Ю. Ивакин. — М. : Художественная лит-ра, 1964. — 351с.
4. История украинской литературы: в 2 т. / редкол.: А. И. Белецкий [и др.] — Киев, АН УССР, 1954. — Т. 1: Дооктябрьская литература / А. И. Белецкий [и др.] - 1954. - 760 с.
5. История украинской советской литературы. — К., 1956. — 479 с.
6. Кабржыцкая, Т. В., Навойчык, П. І., Рагойша, У. В. Украінская літаратура : вучэбны дапаможнік. Хрэстаматыя: У 5-ці ч. / Т. В. Кабржыцкая, П. І. Навойчык, У. В. Рагойша.— Выд. другое, дапоўненае і дапрацаванае — Мінск, 2009 — Ч. 1, 2. / Т. В. Кабржыцкая, П. І. Навойчык, У. В. Рагойша. — 2009.
7. Кабржыцкая, Т. В., Рагойша, У. В. Каардынаты культурна-асветнага жыцця Украіны XVIII — першай паловы XVIII ст. / Т. В. Кабржыцкая, У. В. Рагойша // Славянскія літаратуры: Праблемы развіцця — II: зборнік артыкулаў. — Мінск, 2007. — 267 с.
8. Кабржыцкая, Т. В., Рагойша, У. В. Лёс і творчасць «мяцежнага камунара» (Мікола Хвылявы) / Т. В. Кабржыцкая, У. В. Рагойша // Славянскія літаратуры: Постаці (II) : зборнік артыкулаў / Мн.: РІВШ БДУ, рэд. І.А.Чароты. — Мінск, 2003. — 135 с.
9. Кабржыцкая, Т. Дзве Радзімы — Украіна і Беларусь — пад міратворчымі крыламі буслоў. / Т. Кабржыцкая. — Мінск, 2011. — 448 с.
10. Кабржыцкая, Т.В., Хмяльніцкі, М.М., Дзюкава, Э.Ю. Фальклор і літаратура: феномен беларуска-польска-

- українського суміжжя. / Т. В. Кабржыцкая, М. М. Хмяльніцкі, Э. Ю. Дзюкава. — Мінск, 2011. — 184 с.
11. Кобылецкий, Ю. Иван Франко: очерк жизни и творчества / Ю. Кобылецкий. — М. : Сов. писатель, 1960. — 376 с.
12. Колесник, П. Иван Франко. Литературный портрет. / П. Колесник. — К., 1964. — 328 с.
13. Костенко, А.И. Леся Украинка. / А. И. Костенко. — М., 1971. — 352 с.
14. Навойчык, П. І. «Нам пара для Украіны жыць» (Іван Франко) // Славянскія літаратуры: Постаці (І): зборнік артыкулаў / Мн.: РІВШ БДУ, рэд. І.А.Чароты. — Мінск, 2003. — 135 с.
15. Нарысы беларуска-ўкраінскіх літаратурных сувязей: культурна-гістарычныя і літаратуразнаўчыя аспекты праблемы. — Мінск, 2002. — 244 с.
16. Охрименко, П.П., Пильгук, И.И., Шлапак, Д.Я. История украинской литературы. Пособие по литературе народов СССР для студентов-филологов. - М., 1970. - 520 с.
17. Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. — Мн., 1964. — 426 с.
18. Хинкулов, Л. Тарас Шевченко. Биография. / Л. Хинкулов. — М., 1960. — 400 с.
19. Шагинян, М. Тарас Шевченко. / М. Шагинян. — К., 1970. — 268 с.

Гісторыя чэшскай літаратуры:

1. Česká literatura od počátků k dnešku. — Praha: ČS, 1998. — 1020 s.
2. Čeští spisovatelé 20 století: Slovníková příručka. — Praha: ČS, 1985. — 953s.
3. Čítanka českého myšlení o literatuře. — Praha: ČS, 1976.—321 s.
4. Dějiny české literatury. — Sv.4. — Praha: nakladatelství československé akademie věd, 1995. — 685 s.
5. Dějiny české literatury. — Praha: ČS, 1959-60.—286 s.
6. Dějiny českého divadla. — Praha: ČS, 1977. — 863 s.
7. Hrabák, J, Jeřábek, D, Tichá, Z. Průvodce po dějinách české literatury. — Praha: Orbis, 1984. — 512 s.
8. Lexikon české literatury: Osobnosti, díla, instituce. — Praha:ČS, 1985, t.1 — 1056 s.; 1993, t.2.—985 s.
9. Novák, A. Dějiny českého písemnictví. — Praha: Brana, 1994. — 320 s.
10. Panorama české literatury. — Olomouc: nakladatelství Rubico, 1994. — 552 s.
11. Palevka, I., Pospíšil, J. Slovník epoch, směrů, skupin a manifestu. — Brno: Atlantis, 1993. — 243 s.
12. Přehledné dějiny literatury. Dějiny české a slovenské literatury s přehledem vývojových tendencí světové literatury do první světové války. — Praha: Fortuna, 1992. — 199 s.
13. Slovník básnických knih: Díla české poezie od obrození do roku 1945. — Praha:Vimperk, 1990. — 432 s.
14. Slovník českých spisovatelů. — Praha: ČS, 1964. — 568 s.
15. Slovník českých spisovatelů. — Praha: ČS, 2000. — 1053 s.
16. Бернштейн, И. Творческий путь Марии Пуймановой. — М.:Советский писатель, 1961. — 264 с.
17. Бернштейн, И. Карел Чапек. Творческий путь. — М.: Советский писатель, 1969. — 243 с.
18. Будагова, Л.Н. Витезслав Незвал. Очерк жизни и творчества. — М.: изд. «Наука», 1957. — 185 с.
19. Бурианек, Ф. Современная чешская литература. Заметки о чешской поэзии, прозе, драматургии. — М.: Советский писатель, 1962. — 254 с.
20. Вацлав Гавел: литературный портрет. — М.: изд. Индрик, 1992. — 257 с.
21. Витезслав Незвал. Библиографический указатель. — М.: Советский писатель, 1967. — 321 с.
22. Волков, А.Р. Драматургія Карела Чапека. — Львів, 1972. — 197 с.
23. Инов, И. Судьба и муза В. Незвала: по страницам воспоминаний, дневников, писем, рукописей. — М.: Художественная литература, 1990. — 224 с.
24. Иржи Волькер: библиографический указатель. — М.: Советский писатель, 1980. — 322 с.
25. Вострыкwa, А.У.Сучасная чэшская літаратура. Вернутыя імёны. — Мн.: выд.цэнтр БДУ, 2005. — 58 с.
26. Вострыкава, А.У.Чэшская літаратура памежжа XIX-XX стагоддзяў. — Мн.: БДУ, 2008. — 115 с.
27. Карел Чапек в воспоминаниях современников. — М.: Художественная литература, 1990. — 365 с.
28. Копыстьянская, Н.Ф. Иван Ольбрахт — человек, писатель, публицист. — Львов, 1991. — 275 с.
29. Кузнецова, Р. Р. Роман 70-х гг. в Чехословакии. — М.: МГУ, 1980. — 321 с.
30. Кузнецова, Р. Р. Роман 70-80-х гг. в Чехословакии. — М.: МГУ, 1988. — 354 с.
31. Кузнецова, Р. Р. Чешский межвоенный роман: эволюция жанра и стиля. — М.: МГУ, 1985. — 205 с.
32. Кузнецова, Р. Р. Мария Майерова. Жизнь и творчество. — М.: Советский писатель, 1982. — 287 с.
33. Малевич, О. М. Владислав Ванчурa: критико-биографический очерк. — Л., 1973. — 168 с.
34. Малевич, О. М. Карел Чапек: критико-биографический очерк. — М.: Художественная литература, 1989. — 325 с.
35. Никольский, С. В. Две эпохи чешской литературы. — М.: изд. «Наука», 1981. — 674 с.
36. Никольский, С. В. Карел Чапек: 100 лет со дня рождения. — М.: Художественная литература, 1990. — 156 с.
37. Никольский, С. В. Карел Чапек — фантаст и сатирик. — М.: Советский писатель, 1973. — 253 с.
38. Никольский, С. В. Роман Карела Чапека «Война с саламандрами». — М.: «Наука», 1968. — 190 с.
39. Никольский, С. В. История образа Швейка: Новое о Ярославе Гашеке и его герое. — М.: Художественная литература», 1997. — 157 с.
40. Очерки истории чешской литературы XIX-XX веков. — М.: Художественная литература, 1963. — 468 с.
41. Политика и поэтика. — М. : «Логос», 2000. — 238 с.
42. Поэзия западных славян и их соседей: развитие поэтических жанров и образов. — М.: Индрик, 1996. — 347 с.
43. Филиппчикова, Р.М. Творчество Владислава Ванчуры: Искусство синтеза и контрапункта. — М, МГУ, 1999. — 226 с.
44. Чешский роман XX века и пути реализма в европейских литературах. — М.: Советский писатель, 1979. —

297 с.

45. Шаблоўская, І. Паэтыка чэшскага рамана XX стагоддзя. — Мн.: БДУ, 1995. — 56 с.
46. Шаблоўская, І. Сусветная літаратура ў беларускай прасторы. — Мн.: Радзіла-плюс, 2007. — 304 с.
47. Шерлаімова, С.А. Літаратура "Пражскай весны": до і пасле. — М.: «Логос», 2002. — 195 с.
48. Шерлаімова, С.А. Витезслав Незвал. — М.: «Навука», 1968. — 86 с.
49. Шерлаімова, С.А. Иржи Волькер і новыя шляхі чэшскай паэзіі XX стагоддзя. — М.: Саветскі пісьнік, 1965. — 313 с.
50. Шерлаімова, С.А. Чэшская паэзія XX стагоддзя: 20-30-е гг. — М.: «Логос», 1973. — 231 с.
51. Шубін, Г.Г. Яраслав Гашек. — М.: Саветскі пісьнік, 1982. — 174 с.

| 11.03.2011 17:15

ВЫСШАЯ АТТЕСТАЦИОННАЯ КОМИССИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Поиск по сайту

[Главная](#)[О ВАК](#)[Обращения граждан](#)[Библиотека документов](#)[Методические рекомендации](#)[Образцы документов](#)[Вопрос-ответ](#)[Контакты](#)[Справка](#)

10.01.03 – литература народов стран зарубежья (с указанием конкретной литературы)

специальность

Литература народов стран зарубежья (с указанием конкретной литературы)

Приказ Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь от 13.11.2017 № 260

I. Отрасль науки, по которой присуждаются ученые степени

Филологические науки

II. Формула специальности

Литература народов стран зарубежья (с указанием конкретной литературы) – научная специальность, в рамках которой проводится исследование закономерностей и тенденций развития конкретной зарубежной литературы (генезис, динамика, типология, традиции и новаторство, жанрово-стилевые особенности и др.), ее национального идейно-эстетического своеобразия, художественных методов, направлений, течений и школ, литературных эпох, проблемно-тематических и поэтико-стилевых особенностей художественного текста, творческой индивидуальности писателя в контексте национального и мирового литературного процесса.

Объект исследования – художественные тексты зарубежных авторов, литературные материалы.

III. Области исследований

1. Типология зарубежной литературы.
2. Социально-исторические, религиозно-философские и эстетические истоки зарубежной литературы (с указанием конкретной национальной литературы).
3. Периодизация зарубежной литературы, ее национальные особенности.
4. Художественные методы, направления, течения и школы в истории зарубежной литературы.
5. Проблемы поэтики и художественного стиля произведений ранних, классических и современных зарубежных авторов.
6. Традиционное и новаторское, элитарное и массовое в истории зарубежной литературы. Классики и эпигоны.
7. Интертекстуальность мирового литературного процесса.
8. Универсальное и национальное в зарубежной литературе.
9. Идентичность автора (национальная, религиозная, гендерная и др.) и способы её репрезентации в художественном тексте.
10. Зарубежная детская литература.
11. Проблемы рецепции и интерпретации произведений зарубежных авторов.
12. Зарубежная литературно-художественная критика как форма литературного творчества.
13. Литературные связи.
14. Художественный перевод произведений зарубежных авторов как форма литературного творчества.
15. Компаративное изучение литератур мира.
16. Междисциплинарные исследования зарубежной литературы.
17. Зарубежная литература во взаимосвязи с другими видами искусства.

IV. Смежные специальности

- 10.01.01 – белорусская литература.
- 10.01.02 – русская литература.
- 10.01.08 – теория литературы. Текстология.
- 10.01.09 – фольклористика.
- 10.01.10 – журналистика.

V. Разграничение со смежными специальностями

Специальность 10.01.03 отличается от специальности 10.01.01 объектом и предметом исследования. В работах, выполненных в рамках специальности 10.01.01, рассматриваются историко-литературные и идейно-эстетические вопросы развития белорусской литературы, творчество белорусских писателей. Исследования, выполненные по специальности 10.01.03, частично могут включать контекст и компоненты белорусской литературы, чтобы подчеркнуть национально-культурную специфику, общие тенденции и взаимосвязи.

Специальность 10.01.03 отличается от специальности 10.01.02 объектом и предметом исследования. В работах, выполненных в рамках специальности 10.01.02, рассматриваются историко-литературные и идейно-эстетические вопросы развития русской литературы, творчество русских писателей. Исследования, выполненные по специальности 10.01.03, частично могут включать контекст и компоненты русской литературы, касающиеся национально-культурной специфики, общих тенденций и взаимосвязей.

В рамках специальности 10.01.08 объектом изучения могут быть и факты зарубежной литературы, однако предметом исследования специальности 10.01.08 являются теоретические вопросы развития литературы как искусства слова (роды, жанры, литературные направления, вопросы стихосложения, переводоведения и др.), а также проблемы научного издания литературной классики. В работах по специальности 10.01.03 исследуются проблемы развития зарубежной литературы, ее национально-художественная специфика, творчество писателей зарубежных стран.

Специальность 10.01.03 отличается от специальности 10.01.09 объектом исследования. Работы, выполненные по специальности 10.01.09, посвящены изучению устного народного творчества. В работах по специальности 10.01.03 в качестве объекта исследования могут рассматриваться только отдельные аспекты фольклористики, непосредственно связанные с творчеством того или иного зарубежного писателя.

Специальность 10.01.10 отличается от специальности 10.01.03 объектом и предметом исследования. В работах, выполненных по специальности 10.01.10, исследуются вопросы развития и функционирования средств массовой информации, формы и методы деятельности журналистов, а также создаваемые ими тексты. В рамках специальности 10.01.03 рассматриваются проблемы, касающиеся специфики только литературы стран зарубежья.

ВЫСШАЯ АТТЕСТАЦИОННАЯ КОМИССИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ